

עזריאל קרלייבך ז"ל – עשר שנים לנכותו

חפורטרט – ע"פ ציור-שמן של הצייר ■ ליטובינובסקי

תוספה ל„מעריב“ מיום ג' ב'יה שבע, 15 בפברואר 1966

שנה נאכֶן קרא ליב

תולדות חיים סט סטאקי קומ

על עורייל בנוורויל, עוד בהיותו במחיצת הרב מבייאן, שבא ליפציג מיניה אחר מלחת העולם-הראשונה, הוויה זה מצא הרעוק בנספו.

הגברת חות קראלייבך, אלמנתו, מספרת כי בהיות עורייל בן י"ב שנה — והם חברי מימי שבתם על ספסל הלימודים באותה גימנסיה של אביו בליפציג — קראו יוס אוחד באוניה מסה שלמה ומקיפה על יצירתו של פרץ. למدرك שוב, כי כבר או קרא הנער את כתביו של הסופר, המתעבק במשגנו ובקש לעשותה תורת-חיצית שלו.

הקריבותו של קראלייבך ליהודי המורה היתה אופוא טמייה מדעת. ועל כן למד את לשון אידיש על בוריה. הוא הכירת לעומקה ועל כל מכמגיה, עסיטותה ואוצר ניביה העממיים. לימים שכיל אותה בישיבות ליטא, ואך שבדרכ' כלל לא היה המבטא הליטאי מקובל עליו, ידע גם את המבטא הירושאי והגליציאי, עד שלא ראת כל קושי לדבר עם כל יהודי ויהודי "כל-שונו"; ליהודי וירושאי הוא ישיב באידיש "וירושאית" ולגליציאי — באידיש "גליציאית".

אף עברית למד עורייל עוד בנוורויל שלא כדר יהדי גרמניה. הוא לא הסתפק בידיעת "שנים מקרה ואחד תרגום", אלא רכש את הלשון העברית החדשיה בשפה דברו, ודזוקא במבטא הספרדי.

קאוותו לעברית, שמצוה לה לאחר מכאן ביטוי עז במלחמותו נגד הלעו בארכ'-ישר' אל, — מקוריה עוד בימי נוערו. הגברת מווה קראלייבך מספרת על מסיבת-סיום, שנערכה בגימנסיה בשנת 1924, ואשר בשל קאוותו של עורייל לעברית הפקה כמעט לשערוריה. באולם הגימנסיה נתקנסו ובאו ביום חג'היסום מנהלי המוסד ומוריין ור' תלמידיו וכן אורחים רבים מן החוץ: פרנטי הקהילה, מפקח'יחינוך גרמניים וסתם נכבדים. עורייל נתקask לשאת דברי-ברכה בשם התלמידים. הוא עלה אל הדוכן ופתח מיד בנאות עבר. המוסבים נדחו למשמע הלשון "זהורה" הנשמעות בין כתלי מוסד גרמנני. אבי הנואם, הרב אפרים קראלייבך, העיד על כך לבנו, הנער לא נבוך. אלא מיד עבר לגרמנית והסביר, כי הוא מצא לנוח לשאת כמה דברים בעברית, כאות לבית ספר עברית...

קריאת הרב קוּק

ובהיותו בן ט"ו חולל עורייל "מרדי" בבית אביו. קם ויצא על דעת עצמו לישיבות סלבודקה וטלז' שבבלטיא. לשוא נישה אביו להסבר לו, כי אם וצונו לקבל סמכות לרבות, עליו ללכת בדריך אבותיו, ככלומר, לבית המדרש לרבניים בברלין, או לברסלאו או לפרנקפורט שעל נהר מיין. הנער עמד על שלו: לבו נמדד אל יהודת המורה.

לאחר שעשה זמן קצר בטלז' חזר קרייבך לגרמניה, כדי להשתלם באוניברסיטי טוטויה, אך בטרם סיים את חוק לימודיו שוב באה' מהפכה בחו. בית אביו נתן קבלה באותו פרק ומן איגרת מירבישלט. מאת הרב אברם יצחק הכהן קוּק, רבם לצערין ישראל בגוליה לעלות לער הקדש וללמוד בה תורה. הפסוק מירמלהו, שרשם הרב בראש איגרותו: פליטים מחרב היליכו אל תעמדו, זכו מרחוק את ד'. ירושלים חלים חעה על לבכם. והנה, ביום אחד עמיקה בונשו של גערל. והנה, אמר עורייל אמר להיענות לקריאה. עליה לאי וכעבור שבועות מספר שלח לאביו את מכתבו. הראשון מן "הישיבת המרכזית העלמית" בירושלים.

השפעה רוחנית מכרעת הייתה לו לרבי קוּק על קראלייבך. כמה מאמריהם הקדושים ה תלמיד לרבו, וכולם כתובים ברוחיו ורוחיו, אהבת ירושלים היוקרת שהיתה בו בקרלייבך, אף היא במידה רבה מן הרב קוּק באה' לו.

הרב קוּק קירבו ביותר והיה מזמין

אלו תולדות — של אziel לבית ישראל
אשר הכל שהעפיל לרים פיסגת התהלה בעמו,
ויתר ויתר כאב את כאבו של הדל באחיו.
אלו תולדות — של שר וגודל במלכת העתונות
אשר, ככל שנטעמה שליטתו בה, יותר ויתר
שייעד לה את גוףו ואת נשמו.

עוד בילדותו חש עמו זר בסביבה הגרמנית. הנקשות האופייניות בלבד בר' ליידי גרמניה לא היתה לפי רוחה. אמר נט, גם הוא ירש משחו מן הפיראנטיה מהנה היה קרוב ברוחו לאגודות ישראל, שכידוע לא דחקה את הקץ. אבל נוקשות לא היתה בו.

בבית אביו הייתה אוריית ארץ-ישראל שרויה בכל ימות השנה, אף שהרב ד"ר אפרים קראלייבך לא נמנה מעולט על המהנה, "חיזוני" באורך רשמי. בית קראלייבך בגר"ם מניה היה קרוב ברוחו לאגודות ישראל, שכידוע לא דחקה את הקץ. אבל נט עלי פון חי עיר יהיל איד את "חיזוני" של לא מדעת. באותו סיפור "בן המצד" רים בין "האנזיט". הוא כתוב: "אתה בין המזרדים. אתה מרניש בגוףך, שהאוריב צד על העיר, לועג לתה, מרים את מגדרות המוצר סביבה. ואתה יודע, שעוד יומם וועוד יומיים — והוא עלה על החומה וישליך אותו לפיד'אש לתוך העוררת, והשלבהת תתקתק והכל יישרף".

והאבל על חורבן הבית הוא כבד, כאילו נתחולל אך זה עתה. והילד חוו את האסון מבשו. כשהוא נאלץ לוותר על הגנת-ילדים קטנה. הוא מבקש סוכרים מאביו וכברמושיט את ידו לקללה, והנה: אמר אבא: — עוד לא. בית המקדש בורע עדין, עד הצהרים... ועיניו מלאו צער ויגוז עלולים. כאילו התבערה משתורי ללת זה עתה, בתוך הבית ממש וכל היפה והטהור בעולם עולה עמה באש. ואך אני הרגשתי לך, שהבית בורע עדין, והוא מותח לרגלים, בורע מכל העברים. והוא מותח לרגלים, בורע עד הלו. — אפשר בן ארבע התייחס ואפשר בן חמוץ. אבל אם ישאלני אדם, מתי עשית לציוני, אשיב לו: אן ברגע ההוא...

חי ד"ר עורייל קראלייבך חי בימי-ילדותותו וראשית נעוריו בימי-הפלג'יג, אך הוא לא הסתפק בחילום המשיחי בלבד. הוא בקש גם את ההגשמה.

עכונעה" בין יהודי הכוורת

בבית אביו חסר היה עורייל את האווי-ריה היהודית העממית, את המוני בית ישראל הפשטוטים, "היהודים יומדיין", את השရויים ביט של צורות וביט של שמחה ונפש פנימית. המזומנים כללו נזא"ר רק ב' מדיניות מזורת אירופת — בפולין וברוסיה ובליטה. ובינם בין יהודיה גרמניה חז' כאילו "מסדר ברזל" ככבר.

בלבוש חייל פולני, בהמלטו מפני הנאצים (שנת 1934)

ולפייך עוד מילדותו נכספה נפשו אל יהודיה המורה. הוא בקש לשבור לחלווטין את המהיצה שהפרידה ביןו לבין אותם יהודים "רוחקים". ולשם כך היה צריך לsegel לעצמו את הלשון המשותפת — את האידיש. במחתרת, בבית אביו, כפי שהוא עצמו מציין מעיד, התחילה ללמדו לקריוא אידיש. וא, באותו פרק זמן, נתינה לו י. ל. פרץ, שיצירתו היה אחד הגורמים המשפיעים בחיו. "החסידות" היה בבחינת הנסיון שדרכו עבר הנער אל טרקלין גרמניה חז' שהיתה קרויה לו. הוא החסידות מתחבב

ורייל בן ח'ג עם אביו, הרב ר' אפרים קראלייבך (שנת 1911)

ד"ר עזרא קראלייבך נולד ביג' בחשוון, תרס"ט (1908), בלייפציג שבגרמניה. הוא היה נצר למשפחת-הרבנים הוותיקת ביתר בגרמניה, שמוצאה מבאדן ומווירצט-בורג. אבות-אבו-תא איגר, מתלמידי ר' עקיבא איגר, ששימשו ברבנות בצרפת גרא-מניה ובוואו-ריה ובאוסט-רייה מז'ה דורות.

אבי סבו עדיין ישב בתחום הגיטו של מיטילגנגן, — מחוץ ל"עיר החפשית" לבק', וכארר ורחה שמש הלבראלים בשמי גרמניה ובטלו הגירות שהגבילו את זכות מושב היהודים, יצאו הקראלייבים אל "המרחוב".

בנו של אביו ר' שלמה — הוא הסבא של ד"ר עורייל קראלייבך, שערך לביקור והפרק לאחד האישים שימוש כרבה של ליבק והפרק לאחד דוקטור הבולטים של עיר "האנזה" זו. הוא רכש לו השכלה כללית והוכתר בתואר דוקטור אלא שאחת משרות חבר הסינאט של דבורי עמד על מושתת היהודים בלביק ופירסם פירוש על הש"ס בנוסח הרבני המקובל. הרב ד"ר שלמה קראלייבך היה בבחינת מייסד "שושלת", תשעה בניים היו לו, כולם לבנים שנפכו לערי גרמניה שנוגות לשמש ברבנות.

אחד מבני היה הרב ד"ר אפרים, אביו של ד"ר עורייל קראלייבך, אף הוא, בהתאם למסורת המשפחחה, מיג' "תורה עם דרך" העדית הנרצחת עליי היה עזרא אילילסהיימר (1820–1899) — רבן, ועי' שמו קריאת ביתו מהנהיג האוטודוקטיה הרילדשטיימר היה מושתת בגרמניה. שהעקרון "יפיפיתו של יפת באיהו שם" היה נר לרגליה.

בהתוון בן 20 נתרנה הרב ד"ר אפרים קראלייבך לרבה של לייפציג וכיהן במסדרו זו במשך ל' שנים. במננו נודע כנואם דריש גדול ועסקן רב-פעלים בעיר ר' כחבר ועד אגדות הרבניים בגרמניה. הוא חיבור ספרי מחקר שונים בשטח ההלכה והמדרש. יסיד ביחס-ספר ריאלי בוגה לנערים ולנערות להקנות להם השכלה כללית ברות ישראל. על מפעלו זה כותב בנו, עורייל, בסיפורו "בין המצרים בין הרים", את הדברים הבאים: "אבא, זכרונו לברכה, מ' ראש' גות' אשכנז היה, אלא מנהל גימנסיה היה, זה של עיר היה, אלא מנהל גימנסיה היה, בז' תולי וזה מוח' יצא. ראה שלידי ישראל מתחנכים על בריכים ורותם ומוכרחים לחולש שאין איש, קם והשיט לשונית אחת ש"ס ומוסקיים מידו, וחידש לימודי נוערין בחכמתו חיזוני, ועמד בבחינות למדע תחתית לו זוכה לא عمוד בראש בית-ספר גבורה וליחס נגהיל אסכליה על טהרת תי' קודש".

שבע החכונות ווינוק תורני

הגינוי עלה יפה. אך נפתחו דלתות תי' גימנסיה — וילדי ישראל מילאו את מיתרי תיה עד אפס מקום. בימי פריחתה למדנו בין כתלה 1,200 תלמיד. ובניהם גם עורייל, בנו של המנהל, שהחל את לימודיו במקדם, בטרם מלאו לו חמישים. מורייו הבחינו בו מיד, כי בעל כשרונות הוא, מן הכתה א' ועד גמר אטיזין שחבריו. בגימנסיה של אביו רכש לו עורייל את השכלה הכללית ותוצאתה תחכומות, ואילו בטיב אביו קיבל את חי' נוכחות התורני. כאן טפג'ו בתוכו את מורשת דורותיו בדורותיו. כאן חדרת הילדי הי' אכזרים עם ישראל. שונות הוא מותם מטען וביוזו המוטשי.

בשליחות עותונאית להודו — עם ראש הממשלה ג'. נירנו (ינואר 1955)

את דאגות צ'רצ'יל וסטאלין, שמליכתם בין כה וכיה איננה צריכה להיעשות על ידינו — מאשר לדאג השכם והערב את דאגת ישראל, שאין לה גואל ולתני. אך, האומנם אפשר היה לקדם את פני הרעה?

„לזעוק, לצעוק, להזעיק כוצפון העולם...“

אחרי הרהוריית גובר בהפאלאיסטן, שמא תיתה זו גזירה מן השמים, שאי אפשר היה להעבירה. במאמרו ב-*בידיעות אחרונות*, מ-4 בדצמבר 1942, הוא כותב: „אני עותנאי יהודי קרוב לעשורים שנה. ובכל השנים הללו, לפחות פעמי אחת אם לא פעמיים ושלוש בכל שנה ושנה — הוטל עלי התפקיד המוחדר, העיקרי, של העותנאי העברי: „לזעוק, לצעוק, להזעיק מצפון העולם, לפנות אל חסידי האומות...“. אגיד את האמת: מעולם לא הייתה לבני שלם עם התפקיד הזה. מעולם לא — למען השורה הדראשונה שפירטתי בימי חייו, מן המאמר הראשון שלו, מוקישׁ אף הוא לאיזה פוגרים בליטא. ואני עdone יlid. כבר אז הרגשתי: לשוא הוא. אין שום. מעולם לא שמעו. מעולם לא יצא דבר מכל אלה.

ולכן, דומה שלא נשאר לי היהודי בלבתי אם לשאת את הכאב הצורב בלבו בדמייתי. קבר: לא נסתום את הגול ולא נספיד... ולא ישב ולא יcosa הדם לנצח. ויקוב הדם תחומות מחסלים. ואכל בחושך. וחתר שם תחת כל מוסדות הארץagnim. במאמריקינה אלה של ד"ר קרלייבן עולה בכל עוזה נזימה אחת חזרה —

האנק

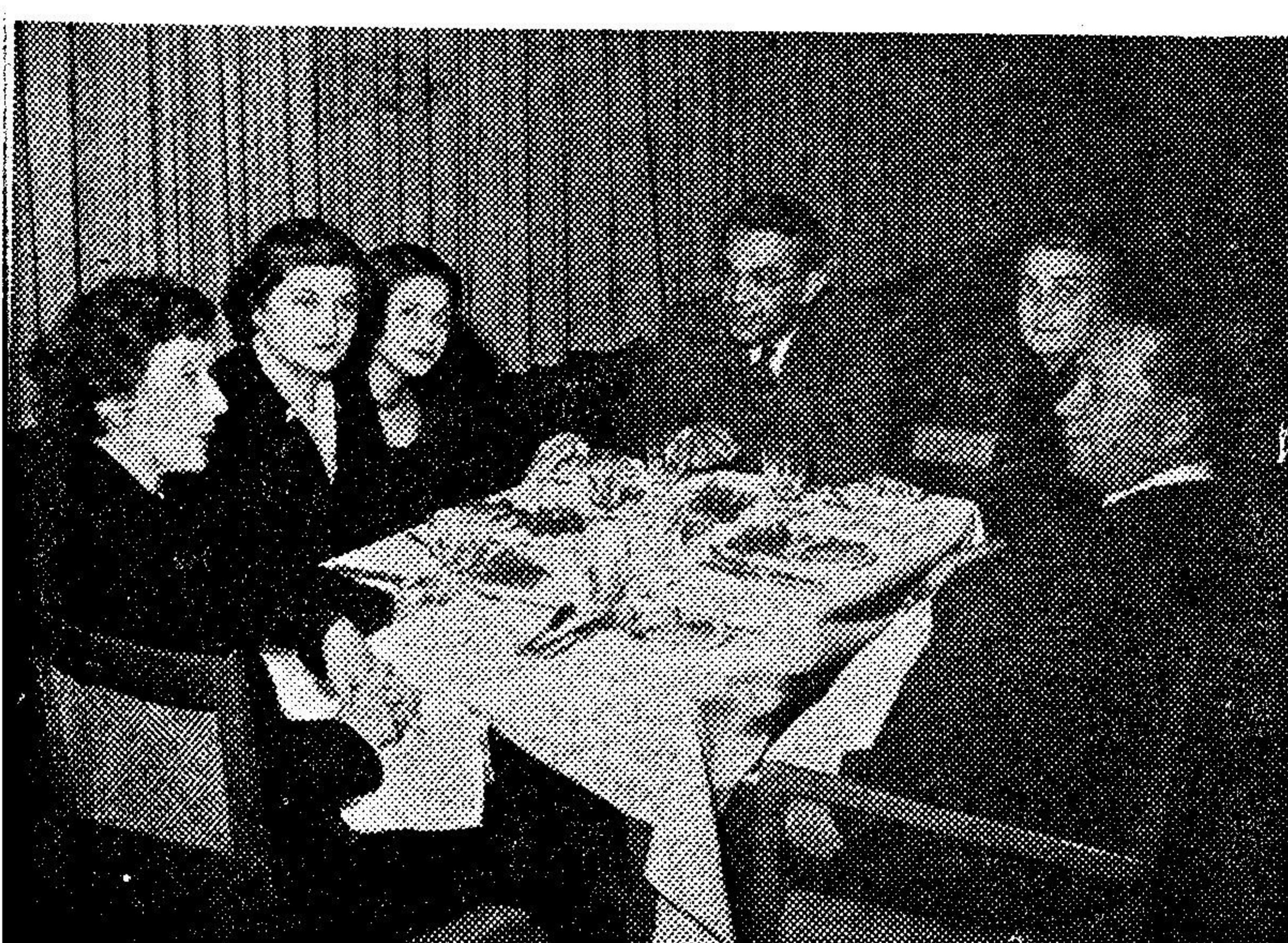

עם פולה ודויד בריגרין בחגיגת יום העצמאות הראשון של מדינת ישראל (1949)

עם חברי מערכת „מעריב“ לאחר הופעת גלוון יום ו' הראשון של העתון, בפברואר 1948. (בצלות מימנו לשמאלו: א. דיסנץ'יק, ע. קרלייבן, ש. שניצר, ד. לאור, ד. גלעד ו. רוזנפלד)

עליו טרגדיית ואראשה כפלת מאה אלף; — תלמידות של עדים ועיירות מפוזרים בכל רחבי אירופה. פעמים הוא מבקש להכות על חטא. הוא מפשפש במשחו, שהוא חייב גם הוא על שלא הזעיק את העולם לקראות השואה המשמשת ובהה. במקצת וידי שנותר ב-*בידיעות אחרונות*, מ-23 בנובמבר 1942, הוא כותב: הסתנו את הדעת. קל היה, ההמולה כל כך גדולה היתה. דראמות כל כך יותר מרתקות התרחשו. מאורעות הרבה יותר ורב-גוניים התגלעו. ונוכח היה יותר יהודית בלבד, היה קורע, קריעה, יושב שבעה' ומתאבל באין מנהם. והנה, ירצה

במסיבה במלון השרון בהרצליה לכבוד „יום החולdot“ השלישי של „מעריב“, מסובים ליד השולחן: י"ר הנהלת מודיעין עובד בן-עמי, ג' הח' קראלייבן, ניצה ויפה בן-עמי וגב' רבקה זיו ז'ל

בשליחות עותונאית למוחנות העקרונות באירוע (שנת 1946)

ועלימת וערך את העтон העברי בפולין — ב„דרך“.

ב-1936 נפטר אביו שללה לארץ זמן קצ'ר לפוני כן. כשנה לאחר מכן בתרצ"ז (1937) עלה ד"ר קרלייבן לארץ ישראל על מנת להשתקע בה.

לרשותה נצרכ' למערכת הארץ (ר' במשך זמן קצר ערך גם את עתון העבר של עתון זה). ולאחר מכן ליטופרו ה- מדיני ולפרשו של הצעפה. נוסף על ידי סקירות הפליטיות ועל המאמרים הדנים בונגאים ציוניים, כhab' ד"ר קרלייבן טור יומי בשם, יומן המלחמה).

במאי 1939 ערך את ביקורו האחרון ב- פולין. אלמנתו חות מספרת, כי לפוני צאיתו היה מציגו קודר ולשאלתה לפשר הדבר, השיב: מרגיש אני אילו אני נרسع לבקר יידי יקר, חוליה מסוכן, שעידי אני לראותו בפעם האחרונה.

בדצמבר 1939, ככלומר בתחלת מלחמת העולם השנייה, יסד ד"ר קרלייבן את עתון העבר, ידיעות אחראות, שאמנים היוו היוצרים במונחים, בזמנו הופיעו ובסמותם. ואילו מושג אחד מה שראה בפולין וברגמיה, העללה את מה שראה ביריעת רופרטויה רחבה בשם, כך עם ישראלי ח' זמן קצ'ר אחראיכן כתוב את רשמי מישיה בות, ועדת החוקה האנגלית-אמריקנית ובסטיו 1947 — את יומן הא"ם מגנו

וقدרכ' מאו ומתמיד עשה גם את ישיבתו בחו"ל. תמיד שאף לראות את רשמי מאורעות בהתחווותם ולמסור את רשמי הרטוטים להקלוריאן. כך הוסיף להשתתף כمسקיף בקורסים הציוניים, וכך ירד אל מחנות העקירים הילדיים באירופה, בשנות 1946, והעללה את מה שראה בפולין ובגרמניה, בצרפת ובצ'כיה על יריעת רופרטויה רחבה בשם, כך עם ישראלי ח' זמן קצ'ר אחראיכן כתוב את רשמי מישיה בות, ועדת החוקה האנגלית-אמריקנית, ובסטיו 1947 — את יומן הא"ם מגנו

בארץ הקים לו ד"ר קרלייבן משפטה, במאי 1940 נשא לאשה את החברה ש- ליוותה אותו מלידות, שילדיה לו את בתויחיתו, בוגרת, בשנות תש"ד.

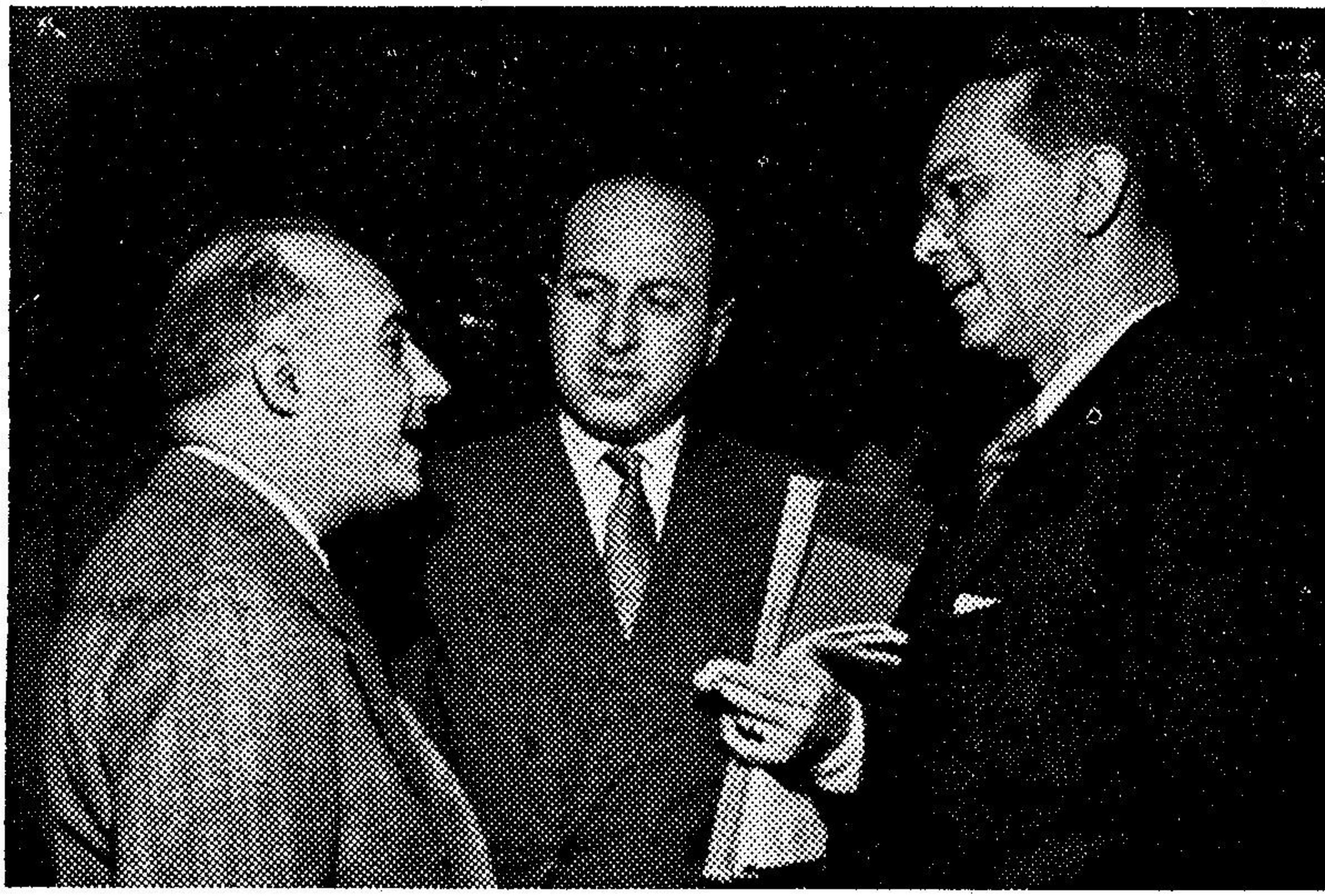
הוא שימש כחבר ועד אגדות העתור נאים וכיושב הראש ועד הערכיהם. הוא היה אחד מיוזמי ומאורגנת של הפדרציה היהינלאומית של עותנאים יהודים, שנסודה בבאול בשנת 1946. כן יציג ד"ר קרלייבן את אגודת העותנאים בועידות בינלאומיות שונות באירופה. היה מיוזמי העותנאים בתל-אביב כדי לעוף את הצנוריה שככוב בתקופת המנדט. בימי המלחמה של תקופה זו סייפק חומר גם ל- שידורים החשאים של קול ישראל, ר' לאור מון השתף כפעם בשידורים

בתחנה זו ובcoil ציון לגוליה. עם קום המדינה שימש ד"ר קרלייבן כחבר הוועדה לשיפור נוף הארץ, המכו- מות האתיסטריות והמקומות הקשורים ב- מלחמת העצמאות; ועדיה זו מונחה על-

ידי ראש הממשלה. ב-1945 ערך ד"ר קרלייבן גם ספרות בטלטיסטית — את הספריה ה- שבורון, שהגיעה לידי מאבחן ישרפל ומספרות ת- יצירות של סופרי ישרפל ומספרות ת- צולם, ואת, קצ'ר' ר. דון ספרות, בו נידתנה תמצית יצירות חדשות בספרות יפה, ערכיתו שני כרכי המיסמכים והפריטיכלים של, ועדת החקירה האנגלית-אמריקנית לענייני ארץ-ישראל. במשך שנים מספר ערך גם את ספר השנה של עותנאי ארץ- ישראל.

בשליחות עותונאית בסיס חיל חואר המלכוטי הבריטי במצרים (דצמבר 1942)

בשליחות עתונאית לאו"ס: שיחה עם ד"ר גראסיה גראאנדווס (משמאלו) נציג גואטמלה באו"ם

הוא מגדיר את אופיו העצמאי בברילוב: — אני אדם ייצאידון הנני, כנראה, מתי למדידי תלמידיו של איינשטיין ז"ל, שכאי שר הצעיו לו במת אחת קמדדרות בכמה ארציות אירופיות, אמר: אני מפחד מധה שבת לעולם אנשי לא יצעד בקצב בסך... אני מבניו של אותו דור, אשר ברוח מי אירופת, זמן רב לפני הטילר, בדרכן בגאליך... מפניהם שמעולם כמו בשעה שהמוגים צעדו כל כך ור ברחובות כמו לא הריש עצמו כל בחיללים לפחות חוטפים, כאלו משוכנים בי חוטם...»

בשנותיו האחרונות נפל ד"ר קרלייבך לעיתים קרובות למושב. בשנת 1955 היה לו התקפת-לב ורופאינו יעצו לו להאט את קצב-עפודתו. אך הוא לא שענה אליהם. מזמן-הו, תמיד וכל-כדו, היה שקווע בעבודה, מתיגע בעשייתה ומתחדש ביצירתה. ביום ו', כ"א בשבט, תשע"ז (3 בפברואר 1956) מתה עליו אמו, נישל קרלייבך, ואבל כבד ערד עליו. אך גם מאבלו וכבר ביקש להשקייע עצמו בעבודת-העתון. במושאי השבת האה-רינה בחיו עוד ישב ליד שולחן התיבה שלו וכtab חבר ברקוף על חז-פש העתונות. שעה קלה אחרי כן, תוך כדי האזנה לסתמוניה החמיישית ל- בטחוון, הרגש ברען, אנה בכורטה ו- נפח את נשמותו עם שהותקף לבו. — הוא נפטר אור יום ל' בשבט, תשע"ז (12 בפברואר, 1956).

(קטעים מ"אחרית-דבר" לפניו, "דמויות" של ד"ר עורייל קר-לייב, מאי 1956.)

התבטא עירך מלוחמו לחופש העתונות, מערבי היה טbow בחותם עצמוני. היה זה רעה משלו על כל כאורה ועל כל מעשה ציבור. הוא לא ניאות לה-יות בלישור ושורר להרג. מפיים. במאמה-רו על חברו מווארשה, משה יוסטמן, עז-מר ד"ר קרלייבך על השוני ב涅ישה אל תפקיד העתונות בנולח ובארץישראל: שם היה העטון שבס-כלול לקבוצת סוררים ידועה, ביתוועד, פירמה קיבוצית, חצר משותפת אחת לרשות-היחיד שרים סובבות, ורשות-היחיד לא נתבטלה אף כי גבלה עם רשות הרבים. ואילו כאן — רשות הרבים בוצרה תחילת. הבהמה, הד-מפלגה, החוג קודמים. העטון משמש מחרית בריתו כל-ימבטה של החזבוק והוא פונה לחוג מסוים. מטבח האכזר טבוע עליו מראשיתו. והיחיד שנכנס לעתון — מלכתילה אין רישומו ניכר.

הוא בטל בששים אלף... שם אומץ הארץ כארץ-הירה מהיב, כל אחד בא ומצטרף לחוג אג"ש שלו, מוצא בו תמייניו ונזכר בו, עומד ונופל עמו... בשם שגדל העתונות נעשה על-ידי אג"ש בשבייל אג"ש ואסילו קטן-הירחונים איןנו מצרת לחבר סופריו אלא חובשי בית-קפה מסוימים ומרחיק כל "זר" היושב ב' בית-קפה אחר, כך בכל היישוב, מן המוס-דות העליונים שלנו ועד לאחרונה שבא' עוסקים קבוצה קטנה של אג"ש בשבייל קבוצה קצר יותר גודלה של אג"ש.

הנה בדברים אלה גוץ האני מאמין' של קרלייבך, שהונח בסיסו, מעריב. במאמו במעריב מיום 2 במאי, 1955

שְׂרִיאָל קְרָלִיבֶּךְ

תולדות חיים של כתאיי ג'אח

וחוסר עקבות. טועה היה בכך אלת הימה לו עד מהה עצמאית. הוא ראה יותר משראאו רוב הבריות ושפט דברים לא לפוי קו נור' קשה, אלא לפוי התפתחותם, בכל כתיבתו יש מן ההARMONIA ה-פְּנִימִית, אם לא תמיד גם מן ההARMONIA החיצונית.

הספר כולל לא-עקבות, מדומה זו נתן ד"ר קרלייבך עצמו לאחד תקופאים ב- מאמרו: «מכתבים לבוחר: בז'יגוריון (בעוד רג'ונט, מן ה-2 במרס, 1945 בשם, עוד יבוא היום), הוא כתוב: ... וא-על-פְּרִיכָן מלך — «עקבות», אם עקבות היא ב-

נעימת אהבת ישראל יוקדת, אהבה נטו' לתgebולות. פעמים מתעללה הוא עד מאר' וכמליז'ו שדר לעם ישראל יש בו מיטודות חסינגוריה של ר' לוי יצחק מרדייב, וזו, הליטרומוטיב' האיקרי בכתיבתו — מזמור אהבה לעם.

ד"ר קרלייבך האמין תמיד בתקופת מדיה' נתן ישראל והיה בין המתבאים ל gangola המשמשת ובה. במאמרו בידיעות א-ר-דינ' רג'ונט, מן ה-2 במרס, 1945 בשם, עוד יבוא היום, הוא כתוב: ... ולמרות הכל, אנחנו כולנו, החיים תקום מרים היהודים, עוד אנחנו נהיה אורחות, ועל כפי עינינו, ועוד אנחנו נוכנה נוכנה.

ואף כאן ראה את הנולד, עוד לפני ש- נפלת הכהURA בעצרת האו"ם ידע, כי מדינת ישראל לא תזכה במני ידינו. — אין עצה אלא שאנו נקום ובצע את הדין' וחשבן של רוב וועדת החקירה, הוא כו' חב' במאמרו, אין ביריה אלא הגשמה עצ-מית' (בידיעות א-ר-דינ' רג'ונט, ב-28 בספטמבר, 1947) — עליינו לפטור את האו"ם מועל — שהוא מעלה מכוחו. עליינו לחות על העורה הבינלאומית — שהוא איבגה מעשית... עליינו להכricht... ולחזק את הכרזונו על-ידי מעשינו, — שימושים לא ציפינו וגם עתה אין מצלמים לא לדרינגו.

ולא עוד אלא שברור היה לו, כי מל' חמוננו לעצמאות מעל נזו בקרבתות הרבה. ב- נאף החנבא כמעט בדיק על המספר. ב- פיטלון שלו, «יהיה טוב» (ידיעות א-ר-דינ' ג'ונאר, 1948) הוא משיב ל'יתוד' השואל אותו כמה קרבעות נצטרך לשלם بعد המדינה: הרבה יותר משנרגנו עד הנה, אויל, אפילו... אבל אני מפחד לפתח פה לשטן... אויל... יהודים יקרים וקדושים רבים כל כך כפי, צו, כפי שנרגנו... כפי שנרגנו ביום אחד בלבד במיידאנק... זה בערך... עשרה אל-טיטם...»

ד' איפבא בושטברא

אפשר שפיליטונינו של ד"ר קרלייבך ב' חתימת ר' איפבא מסטברא, שראשית חייתה בשנת 1939, הם שייצרו העתה א-ר-דינ' לא רק מקורות יש בהם ועמוקה ושינויים, אלא השקפת-חיכים מקיפה, משנה פילוסופית משל ד"ר קרלייבך עצמו. חייו שהעלו טענות על חנודות-עמדת

בשליחות עתונאית לאנגליה
ביקור במכרה פחים

עיניך אמונה עיוורת במו המפלגתי או כפיפות לאינטראס כלכלי או זיקה לאישיות מסוימת?

מסקנתו היא: דניט איש ציבור לפי מעש'יו.

הכולחנה לחופש העתונות

כל ימי ראה ד"ר קרלייבך את תרומותיו לעתונות היהודית — בעצמאותו, בכ-

**החויב לגנוז – מה לפרש ומה להשאל – מה להשלילה בעתונאי ישראלי – האם אפשר
לכוד את תורתה העתונאות – סיגם לשים לצד סייג לחופש העתונאות –**

"**אֶלְעָזָר** וְ**בָנָיו** וְ**בָנָי** "

גולדה נואיר, פרופ' גאל ידין, ח'ב זאב שרף בהשתתפות גב' סינופסיון בבית כעריב' גאל ידין, ח'ב זאב שרף וגב' גולדה נואיר.

בצלום (מיימן לשמאל) : ש. שנייצר, ש. תמייר, ד. לאזר,
ג. מאיר, א. דיסנץ'יק, ש. רוזנפלד, ז. שרף, מ. ז'ק.
י. ידין וה. יוסטמן.

גילה — הטובה והגרועה — ונתברך גם בכך, אף כי נקבע יותר.
מ. זיק : האם רמת העתונות בארץ, בהשוואה למקצועות אחרים, במויכה יותר ?
ז. שרעפ : קשה לומר זאת. השאלה היא, לאילו מקצועות אתה מתכוון. במחקר המדעי, לדוגמה, הגיעו במספר שטחים לרמה המשתוות אל הרמות הגבוהות ביותר בעולם...

ו. ידין (בחיוֹר) : בארכיאולוגיה, למשל.
ז. שרה : רציתי לחלק לך מהמאה, אך הקדמת אותו.
ישב פה פרופ' ידין, היכול התבדר בכרך, שהוא שייך לשני
שתחים בהם הגענו לרמות גבירות ממד. על שטח אחד
רמותי. השטח השני הוא — הצבא שלנו. אם נרchieב את
היריעה, נמצא גם שתחים אחרים.
היום, יום שני, הופיעו בישראל 500,000 עותקי עתונים;
מהם למעלה מ-400,000 בעברית. אין עוד מכשיר הדומה
לעתון בחדירתו לשכבות הרחבות של העם; לא הספר,
ועדיין לא בית הספר — כי הילדים עליין אינם גושאי
תרבות לבתי הוריהם. אין מכשיר הדומה לעתון בעוצמה
חדירתו לשכבות הרחבות של העם ובעוצמת השפעתו... .

צ. תмир : פרט לרדיו.
ז. שרכ : קשה לי לומר מה משפייע יותר. לא השבתי על כך. עובדה זו מטילה אחריות גדולה על העתון. בה景德 הדברים אולי ברחיב את הדייבור על המגמה החינוכית של העתונות. אבל אם דיברתי על העתונות העברית, בראוני לומר, כי העתונות יכולה להניב עברית טובה, עברית מדוברת טובת ; והיא אמצעי מדרגה ראשונה להנחלת ניבים טובים או ניבים פסולים. נדמה לי שבזה ל Kohut העתונות שלנו במידה לא מעטה.

הויזיר א. דימנטצ'יק : ברצוני ליה עיר הערת-בניים : ליד שולחן זה יושבים לא רק קוראי עתון. היושבים ליד שולחן זה הם במידה רבה גם ספק ידיעות ; אין הם אפילו קוראים „גיטראליים“. בכלל עתון מופיעות ידיעות התלוויות באיש זה או אחר ; ידיעות שטיפק אותו, או שרצה למנוע פרסום.

פרקי י. ידין: יש משל יווני עמי האומר: כל אדם יש לו 2 שקים התלויים לו מלפנים ומאחור; בשק התליוי לו מלפנים כל מעלהתו; ובשק התליוי לו מאחור – כל הประสงנות. והצרה היא שאדם החולך אח ר' אדם אחר, רואה את כל חסכנותיו, כי הוא רואה את השק התליוי לו מאחור. אצלנו בוהגים לומר „קופת שרצים תלואה מאחורינו“. אחת הטענות שיש לי לעתונאות היא, שאין היא הולכת קדימה, ואין היא רואה את „שק החסכנות“ הנמצא מלפנים, אלא היא הולכת מאחור ורואה את „שק הประสงנות“. וכך נוצרת בעתונות דיספרופורציה בין ההיגיון ובין השילחה.

העתון - ראי של החברה

יש. תмир: לי נראה שהעתון מطبع הדברים הוא אמצעי של קשר, של קומוניקציה. הוא מצלם בגי תמותה כמותם, על החיוב ועל השיליה שביהם. בחברה המודרנית העתון הוא ראי של החברה.

בון 18 — ליחסו נפש.
לפחות אנו גרסנו כך. ובמלaat ל-
„עריב" ח"י שניים כינסנו בביית „עריב"
ארבעה אורחים, שבתוקף תפקידיהם ה-
מלךתיים והציבוריים בעבר ובהווה, וב-
תוקף מעמדם האישី והמצווי ראויים
חו בعينינו לשמש לנו בנישוח ואולי גם
בנישולוגתא וקטיגוריות בדיון על מקומה,

הוותה, טيبة, חובתה ומצוותה, שנ-
עתנות.
הנושא – חובק זרעות עולם. אין לו
ראשית ואין לו אחרית.
לפיכך לא הגבנו את אורחינו בס-
יגים של ראש-פרקים קבועים מראש ובינ-
קשו שיחת חופשית, בבחינות: מקט על
הכל.
הנחה את השיחה עורד „מעריב“,
אריה דיסנץ'יק והשתתפו חברי מועצת
המערכת: משה ז"ק, ה. יוסטמן, ד"ר דוד
לאוז, שלום רוזנפלד ושמואל שנייצר.

להיות חילוקי דעת בשאלת מה מתרגש, מה מדריך ולמה
אריך לחנד. אבל על כך יגיבו החברים היושבים סביב
השולחן.

לא כו הגרועים בעולם

זאב שרכ : השאלה „מה הייתה אילו הייתה עורך עתון, ומה היה הקו המנחה שלו ?“ — היא בבחינת מתן מכשול לפני עיזור. היות ומילאתי תפקידים שונים, אני יודע שכאשר אדם מתמנה לתפקיד ומודהה עמו, חלה בג מטאמורפוזה רוחנית. אני משער שאילו הייתה עורך עתון, הייתה רואה דברים לאור שזונה משאני רואה אותן כך ורא עתון. פקורה עתון אני רואה רק אחוז מסוימים של ידיעות המגיעות לעתון ; אותן ידיעות הם תפרס מות בעתון. איבגני יודע אם הן מהוות 10 או 20 אחוזים מהידיעות המגיעות לאזניו או לשולחנו של העורך. העורך חייב לראות 100 אחוזים של הידיעות ; אז הוא רואה את הדברים לאור אחר לגמרי. לכן קשה להשיב על שאלה זו. אפשר רק להשיב על השאלה : כיצד רואה את תפקידו של עתון מי שייבנו עורך עתון.

וכאן עלי להקדים ולומר שאינני יודע אם 3 חברי המשתתפים בסימפוזיון זה הם קטיגורים לעתוניות. אני, על כל פנים, אינני במנה עם סוג זה. אני מחשיב את העתונות. אני בטרוח שמוTEL עליה תפקיד חברתי-חינוכי-תרבותי-פוליטי ממדרגה ראשונה. אני חושב שהיא מלאה אותו במידה מסויימת; עתונ אחד — יותר; ועתונ אחד — פתוחה. אינני במנה עם החושבים שיש לנו העתונות הגרועה ביותר בעולם; אף כי נדמה לי שעם ישראל בארץ ישראל ראוי לעתונות ברמה שאליה הגיעו העתונים הטובים באנגליה. צריכים להמצא בנו הנסיבות והנסיבות כדי שנגיע גם אנו לרמה זו. אומרים שרמתה של העתונות הטובה באנגליה היא הגבוהה ביותר בעולם. אם לא הגיענו לרמה זו, אנו יכולים לתריד בכדר שגם לא הגיענו לרמתה של העתונות הגרות באנגליה, שעליה אומרים שהיא הנמוכה בעולם. הטענו לעתונות ברמה שהיא בין שתי רמות העתונות באנו-

היינץ א. דיבנצ'יק: בחודש פברואר אנו מצינוים שני מאורעות, שם ציוני דרך בתחום העתונות הארץ: ימלאו בו 10 שנים למותו של עוזיאל קרלייבר ז"ל, מייסדו ועורכו הראשון של „מעריב“, ואחד מגדולי העתונות בדורו — ואולי לא רק בדורו ולא רק בעמו — ואחד מגדולי התרבות-דורים של העט בעם ישראל בתקופתו ההיסטורית הגדולה. כשאנו מעיניים היום במאמריו הרבים-מספר של קרלייבר, רואים אנו בעליל שלא נ כתבו באותו יום ולאותו מאורע שאליו בתוכונו, אלא ערכם המדיני והחינוכי קיים ועד היום זה.

אר נושא על אלף מאמריו – ואננו עומדים להוציא
בקרוב עוד שני כרכיים מכתביו – יסד ד"ר קרלייבך עוד
מפעל גדול וחשוב במדינה – את „מעריב“. האיש שהיה
כל ימי אורח־גودל – אם גם רצוי – בעתווניהם של אחרים,
הקים בערוב ימי עתון משלו. והוא היה בו גם עורך העוסה
את העבודה המפרכת יומם, וגם „אורח לשבת“, בעל

ה „איפכא מסתברא“ הנודע. בימים בו י滿או 10 שנים למותו של ד"ר קרלייבר, י滿או ח"י שנים ל„מעריב“. מה עושה אצלונו בעל יובל ביום יובלו? — ברוב ענות הוא מבקש חברים מידידייו שייערכו לו סעודה חגיגית תזמיןו כמה נכבדים שיישמעו באוזניו — בניגוד לרצונו, כמובן — דברי שבת וקילוסין עד אשר יעלה הסומך בלתיינו;

ובדברי תשובהתו הוא מנסה — כמוובו, לא הצלחה —
להסתהיג מן הדברים היפאים שנאמרו עליו.
לא כו נבנהו אונחנו. החלטנו להיות יוצאי-דופן במקצת,
ובתקרב יום חגנו האזוע, אנו מעוזים לשבת, מרazonנו,
על „ספסל הנאשימים“ כשמיולנו ארבעה „קטיגורים“ —
וירושה לי להוציא, מטובי הקטיגורים שניתנו להעמיד ב„בי-
דור משפטיו“, אשר כזה :

שבה את משרד החוץ נשאה שרה בעמה;
יגאל ידין, מצבי ארכיאולוג, שאף הוא, כשרת
חוץ, לא אחת היה לו שיח וشيخ עם העתונות כרמטכ"ל,
איש ציבור וארכיאולוג;

אנו מוכנים להתקפה. מי שימצא גם „מלת טובה“ עליינו – חבו עליו ברכה. בשאלותינו גסיע ל„קטיגורים“ לחשוף גם את הטוב וגם את הרע. נתגונן, אך גם בתקיף; וכל אשר ייאמר עליינו – לחובתנו ולזכותנו – יוכל אשר נאמר אונחנו – נביא בדפוס ביום יובלנו.

רעד, או מצרך חיוני ? גולדה מאיר : אין ספק — ולא יכול להיות ספק — שעתון הוא מצרך חיוני ממדרגה ראשונה. ואין גם ספק שתפקידו של עתון הוא — לספק חדשות לקוראים. אבל טוב החדש. ההדגשה של חדש זו או אחרת — לפי דעתינו צריכים להיות מודרניים על פי קו אחד — נוסף לאספקת נדיעות — בכוונת מחריד ונה מדריך. ירוויליה רמנוב

„שֵׁק הַיְתָרָנוֹת“ מִול „שֵׁק הַחֲסָרוֹנֹת“ בְּצִדְקוֹת הַכּוֹדִינָה

המצפון האזורי

המצפון העתודא

סימפוזיון

בבית מעריב

לפרנסותם". אבל הגדרה זו של הספקת ידיעות אינה אומerta ולא כלום, כי השאלה היא — ועליה אנו מתחווים — אין לנו ידיעות לספק. אני שואל אותך, ידידי חמי, על יסוד נסינגן במקצועך, האם היה מיטבי לעתונאי לעתון הבא לשחק דעת הקהל הוא אותו דבר שדורשים מכינים מעד הבא לבית המשפט — להגיד את האמת, כל האמת ורק האמת?

תmir: זו סיסמה טובה בכל העולם ולגבי כל דבר. אבל משפט בבית המשפט גם הוא אינו מתחיל בסיסמה זו. עולה עד על דוכן העדים, ומשיב על שאלות של הצד שהומצאו אותו. אחר כך הצד שכגד, בחיקרת שתי וערב. עוזר לו לומר את האמת, כל האמת ורק האמת.

העתונאות, המהוות את ראי החיים, מפקידה בראש וראשונה הוא לעורר חיקרת שתי וערב על מנת שבמסוף של דבר תעלת האמת, כל האמת ורק האמת.

את האמת מציגת הממשלה בנאות ראש הממשלה בפי תיחח הכתנת, בדיונים בכנסת, במסיבות עתונאים הנערכות לפני ואחריו נסיבות שרים לח"ל; בדיוחי הממשלה והשרים לעתונאות.

ש. שך: מה ערך לכל זה כאשר העתונאות אינה נותנת לכך פרנסות?

תmir: העתונאות מכנה את כל האירופאים. וזה האמת — עדין לא בשלמותה — של הצד המציג אותה. ואנו בא השלב של „חקירת-שתי-ו-ערב“ וכותבי העתונות מתחילה לחתור לשרשם של דבריהם. ואנו צריכים לבוא המענה וההשבר. רק בדרכך זו ניתן להציג לתמונת שלמה ומלאה.

פרופ' י. ידין: אני רואה ש„גפלתי בפה“ כשותגמי לך שאלה מתחום העיסוק שלך. אילו היה בארץ נושא, כדי שנהוג לגבי רופאים, שלפני ננטחים לתפקידם בסיום לירמודיהם נשבעים שב בעת הפוקראטס, היה מיטבי או לא היה מיטבי מיטבי את מיטבי את האמת?

תmir: דיפנץ' א. דיפנץ' ק: מה זאת אומרת? אתה חומר בצדך, ולי יש כל הרצון לקוראי את האמת על חמי רות מצדך. אבל אתה אינך מסטר לי.

פרופ' י. ידין: זו דוגמה טובה. במקרה כזה על העתונאי לכתב: רציתי לספר לכם את העובדות. וזה האמת, כל האמת ורק האמת מבחינת העתונאי.

כורביה הדברים החשובים

שורדים בצל

הויל' א. דיפנץ' ק: ואני אומר, שם שאני מדריש וואן האמת שהשנגי במאץ עליון, — העובדות שבעת סגירת העתון היום היו האמת.

פרופ' י. ידין: אני מציג את השאלה לגבי העתונאי, האם יהיה נבון לדוש מעתונאי להישבע, שבתקפינו צעונאי, יעשה כל מאץ למסור את האמת, כל האמת ורק האמת.

תmir: זה דבר אלמנטרי.

ש. שניצ'ר: ביוון שזו שאלה המופנית לעתונאים,ஆף חושב שעתונאי צריך לענות עליה.

אני התייחס קשור שאלת זו להעתה קודמת של פרו. י. ידין, שהעתונאות מארה בעקבות צדדים של טיליים. אכן חמי ריט ייחד מצטרפים לקיטרוג וחפיק על העתונאות. אך ה策ה חייא, שמרכבה הדברים החשובים הנעשים בארץ שרויט בצל וא-אי-אפשר להודיע עליהם את כל האמת. א-אי-אפשר לדווח על עלייה; א-אי-אפשר לדוח על התקדמות בעזה'לן אוvr. וו מסקנה שאין לה יסוד. המפעל נחוץ. יחד עם זאת גרעינות...

תmir: נולדה מיטבי: אבל העתונאים יודעים על כך. א-אפשר עבנינים צבאים מארה היית במשרד החוץ. בדרך כלל גם אנשי הצבאה וגם אנשי הממשלה נפגשים עם עורך העתונאים ומוסרים להם הרבה הרבה מהרבה קרבנה מסויימים לאחר השקפתם בעתונאות, כדי לגלוות את כל האמת, אך מטעמים שוננים א-אי-אפשר לספר עליהם.

תmir: נולדה מיטבי: אבל העתונאים יודעים על כך. א-אפשר עבנינים צבאים מארה היית במשרד החוץ. בדרך כלל גם אנשי הצבאה וגם אנשי הממשלה נפגשים עם עורך העתונאים ומוסרים להם הרבה הרבה מהרבה קרבנה מסויימים לאחר השקפתם בעתונאות, כדי לגלוות את כל האמת, אבל העובדות הן בידיכם, אם כי לא לפרסום.

בקשר זה ברצוני לשאול: עתונאי או עורך עטונינה, הוא יוציא אינפורמציה או אינה צריכה להפשיע עליון כארה הוא יוציא בביבורת, ובביבורת קרלנגי, שמר חמי ריט כארה עידניים אלה, האינפורמציה הנמסרת אינה לפרסום. אבל

מעוטות כמו שהיא בעיתונות שלנו — ברכה רבתה. אני חושב שיש בבחורה לkiem עצמוני, לחשבו הנפש של הקיבוץ, ולהבחין בהעטוניות. וסדרה זו הייתה התייחסות אמיתי לבעיות, הוא הוא לגביה את התמונה השלמה על המפעל. אבל אנו חיים בחברה כה השולטן הוא כל כך חזק לעומת היחיד, סקון-תמי ובעיתון, עד שהעתונאות חיבת — אם היא רוצה לש"מ מיר על עליון כולל — לחשוף מה קורה בה פנים. אנו חיים בחברה מאורגנת, תייתי אומר, היפר-מאורגנת, בה מישחו ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעשות מאמצים כדי להציג לשערי הדברים. אבל אני שאלתי על דבר קונקרטי; מפעל פולני...

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישメント. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

תmir: נולדה מיטבי: לא זו היתה שאלתי. בודאי, העתונאי ציריך לעמוד למן היחיד; כי גם אחריו כל הלחצים של העתונאות, האטטבלישמנט. בין שווה מפעלים מלכתי ובין יתרונות, עד שוגם על העתונאי משפט הדבר.

„אין לנו ציניקאים; איבר לנו“

פרופ' ידין: עוד לא סיימנו. ד"ר ד. לזר: אף על פי כן, אולי כבר בשלב זה יותר. שה לילו על עצמי הוגה של סיגור — אם כי דבר זה אינו קל במיוחד על תחום אחד שגעה בו תודה: — ולעומוד במקור על תחומי אחד שגעה בו הגש עלי צד ה „ניזו“. ברצוני להרחב איפוא את נושא הויכוח ועלבור לתחומי הביקורת. בוויכוח שלנו הושם עד כה הדגש על צד ה „ניזו“. ברצוני להרחב איפוא את נושא הויכוח הנכדים המשותפים אתנו בסימפוזיון זה יביאו בחשבונו גם גורם שהוא בתחום, התייחס אמור, האמו-ציוני. אנו כולנו קיבלו חינוך ציוני בבית, היינו חינוכי תנויות-נווער ציוניות מכל הזרמים וכובוט להיות פעילים בת"י נועות אלו שניהם נבנו אידיאל כה נשבג של המדינה. מוריינו ורבינו הוא שוקל דברים. אילו אמרת „מצפון ציוני ויצר עתונאי“. יי"ז, היינו יכול להבינו זאת.

פרופ' ידין: איננו שונאים מושג ראנטו בקשר שניים. אנו כוחונאים, כפובי-

לייציטים, כ, עומדים-בשער“, כמוגבים בעתו על מאורעות

הימים. — רואים יומ-יום את הפער בין האידיאל והמציאות. ורואים יומ-יום את הפער בין המדיינית ומצביע על כמה

חוויות שליליות, על דברים מעזומים, לפחות — ולא

בתוקף הילוד של מלוא רגש האדריות הממלכתית ומתחם

העיר. רצנית לנעשה במדינה, ואם ממשיכים את מבעל

המדינה ואורמים לו שאנו מבין לדברים, אלא...

פרופ' ידין: זאת לא אמרו על מבקר המדינה. זאת אמר

פולדת מאיר: פקיד אחד על מבקר הסוכנות.

פרופ' ידין: גם מנהל תה"ל דיבר כך על מבקר

המדינה...

פרופ' ידין: לאור: איננו טוען שהעתונאות היא טלית שכולה

חכלת. יש לי אומץ-לב כדי לומר שגם ככלפי העתונאים ואירוגנים —

אשר, אגב, פרשתי ממנה לעקבות השביטה האומלה נגד

חוק לשון הרע. אבל הרשוני לומר לנו אבל לנו,

שהדברים הנעים במדינה קרובים ללבנו אבל לנו

אם הדברים אינם מתחלים כשרה. אין לנו ציניקנים —

אי' כפת לנו. ואם עושים לנו את הקונגרס...

או את העימות, כפי שאמורים הינם — ושאלים את עצמנו,

האםvr כר תיארנו לעצמנו את המדינה שלנו בזאת היום —

אוי יש לפעמים שאנו מגיעים לכך יאוש.

אדג'ים את הדבר בעניין „עדין“ — היהם לבנ-גוריון.

היה לנו יחס של הערכה עמוקה לאיש שהקים את

המדינה...

פרופ' ידין: אינני מקבל את הגנטזה הזאת.

פרופ' ידין: שסייע להקמת המדינה.

פרופ' ידין: שהכריז על הקמת המדינה.

פרופ' ידין: נו, נו!...

פרופ' ידין: וזה וויכוח היסטורי, שודומני, איןנו עמד

לדיוון ברגע זה. אך אם סימפוזיון זה עומד גם בסימן וכורו

שי הדר עורייל קרליבך, ארשה לעצמי להזכיר כי היה

זה עורך המנוה אשר הגדר פעם את בוגרורון כ „שר

הנצחון“. או'ם, זה רק דרך אגב. הרשוני לומר משחו

מהרגשתו. אם מתחנו לא פעם בקרורת קשה על-בו-גוריוון

ועל התנהגו בשנים האחרונות וביחוד בתקופה שקדמת

לבחירות למסכת השישית. אם אמרו עליינו שעשינו הכל

לשפט הריסת ה „מיתוס“ של בוגרורון כפי שנוצר במדינה

ובעם, האמינו לנו שעשינו כל זאת מתחוד צער וכואב עמוק.

הוא הדין לגבי כל הבעיות שאנו נוגעים בהו. ואני מבקש

מכסם, הרבה, הרבה, נכון בחשוב גם גורם זה — כו' אב לנו.

ומוחך צער וכאב, מוחך אהבה ויחס נשוי עמוק למדינת

וمنהיגיה — נוכחים הדברים השליליים, כביכול, שכחיבר

כתובתים.

פרופ' ידין: מר לאור, אני מקופה שאינן חושב ש-כ-

ונותי הייתה שיש להסתיר דברים שליליים. בין אם הם

באים מבקר המדינה ובין אם מקורות אחרים. לא

היתה לי כל בונה נאות. חס וחלילה.

פרופ' ידין: לאור: נכון, גברתי. אולם רציתי להבהיר כמה

נקודות הקשורות בביטחון שאנו מוחשים לא פעם.

פרופ' ידין: אני بعد בקרות, גם בקרות הריפה —

בଘלו.

פרופ' ידין: כדי להרחב את מעגל השיטה,

אציג — לפני העצמת אחד המטוביים — שאלה נוספת:

העתונאי צירף לירדן הלאה נספה: האם

ה

לזהו פשוטה המודינית

"האזרחות מושפעת מהתרבות."

"התרבות מושפעת מההיסטוריה."

סימפסונים הנולב בביות

ג'ייתי אומרת לנוֹתָן: מה קרה? והנה אמר: זה לא
ולום, האיש שיכור. אבל לפני העתונות באותו אַרְצָה אֲחֵר
פעם לא אסריו שיכור, אף פעם לא הייתה קטטה, אף פעם
יא היה מקרה אונס.
aczlano בארץ יש חופש עתונאות, ואני מסכימה ב-100
או ב-99,9 אחוז לכל מה שאמר מר שפט על חופש
עתונאות, שהוא קנה במידה חופש הביטוי במדינה, בדיק
כמו שבענייני שווינן זכויות של האשאה הוא קנה במידה
מדינה תרבותית — אם כי יש מדינה תרבותית שבת
זין שווינן זכויות לאשאה, והדבר פוגע בה מאד...
ש. תмир: באשאה או במדינה?
גולדה מאיר: בשתייהן.
אני שואלת: לשם מה אנו קוראים בעתונות תיאורים
ארוכים ומדויקים על כל מעשה נבזות? מה זה גותן
ימי, מחוץ לעתון? הילדים שלנו הנם כמו כל הילדים.
אני יודעת שלילד מתחילה לקרוא עתון בגיל 10. אני
שואלת: מדרען בכדי חייבת לקרוא בדיק מה קרה
ימקרה זה או ב מקרה שני של אונס?
שי. תмир: יייז המראה שלא להרתם מקרי אונס.

תיאורי צוועות -

לכוי הם נחוצים?"

גולדה מאיר: מבנים מעשה כזה במעשה מגונגה,
אני בעצם אינני יודעת אם זה אונס או לא. אני
תואלת: תיאור זה, מה הוא בותן? האם הוא מקטין
את מעשי האונס או מגדילם?
ש. רוזנפלד: המשטרה אףלו טענה שתיאורים אלה
גדילים מעשי הפשע.
גולדה מאיר: גם אני חושבת כך. תיאורים אלה הם
אם שזוועה. לשם מה הם נחוצים?
ועתה ברצוני להעיר הערת את בעניין הדלפות.
בפיגישתי האחראונה בשרת החוץ עם העתונאים אמרתי —
אמרתי זאת כל השבטים לחברי במשלה — שבදלפה
האשם הוא המדייט. העתונאי המקבל סקופ הולך
מדפיס אותו, וזה טבעי. שאלה אחרת היא, אם העורך,
נאשר הוא מקבל הדלפה, צריך לשකול אם להדפסה או
יא. אני חושבת שאיש מכמ לא יסכיםathi אבל אם
יפי שיקול דעתו של העורך פרסום הדלפה יכול לגרום
זוק, מוטב שיגבוז מציאה זו הנופלה לידיו.
אם אמרתי שהאשם העיקרי בהדלפה הוא המדייט,
אין זה פוטר אותו מלומר כי יש לי טענה כבדה בגדים,
העתונאים. באחת השיחות על נושא זה אמרתי: אין
אדלייט אידיאלית; ככלומר, אין אדם המדייט לעתונות
אשם שאידיאל חופש העיתונות הוא כה יקר לו שהוא
מוכן להעלות עצמו קרבון ולהדלייט. אני זוכרת שבזמננו
אמר לי מר דיסנצ'יק שאנו טפשים אם אנו חושבים
שמקבלים כסף بعد הדלפות. אני מודה שטפסות היא
לא חשוב שمدלייפים תמורת כסף. אולי יש עובד בכיר
באיזה מקום שעושה זאת. לא עלי מדבר, ולא ממן
באות הדלפות החשובות. רובתי העתונאים, הדלפה
אינה נעשית בלי תמורה. ועל כן יש לי טענה חמורה
בגדכם. לא רק שאינכם יכולים לעמוד בפני היוצר —

הטוב או הרע — הזרפִיס אונז האזעוף....
ה. יוסטום : מהי התמורה ?
גולדה מאיר : אומר מהי התמורה. לא רק שאינכם
כולים לעמוד בפני יצר זה, אלא שאותם הפקחים לתיוות
గורם העיקרי לעידוד ההדلفות. איבגני יודעת אם אתם
אתוייסים בדרדר-ארץ לאדם הממלא תפקיד רם, והבא
להدليل, יש לי ספק אם אתם מבדים אותו. היהת ואני
אכבדת אתכם, אינני מתחארת לי שאותם מבדים אותו.
אבל יש מעין קנוינה — נאמר זאת במלים פשוטות —
בין העתונים ובין אנשים אלה, שמתוך חולשת הדעת או
מתוך חולשת ממיון אחר, אינם יכולים לעמוד בפני
פתחוי של כוורת גדולה לדבריהם בעתו, או של פרסום
צמונתם בעתו — וכי שמעריך זאת, אבוי ואבוי לו —
או מה שנקרא בעולמנו „עתובות טוביה“. מה שעני
חושבת על אנשים אלה...
תרווען יידי : לא עליים.

גולדה מאיר: לא עלייכם. אבל יש לי האשמה כבירה
גדכם, כי אתם רוצים להיות מעצבי דעת הקהל. והקהל
איןנו „עולם-גולם“. הקוראים קושרים את הדברים ומבינים
בוחות או יותר מדוע זה מופיע ומדוע לא אחר.
אף פעם לא קופחת בטעם דבר, פרט למה שניתן
על ידי הרבע"ע: שכל, טעם טוב ושאר דברים שהם
בידי שמנים. אבל על ידי בני אדם לא קופחת.
הייניר א. דימנצ'יק: לא תגוחת להם לקפה אחרות.
תמייר: כאשר עתון אחד מקבל ידיעות ועתון
שני לא, האם העתון השני מקבל חמורה?
גולדה מאיר: חסלח לי, אני חושבת שאני רשאית
לא לחת ראיינו למי שעינוי רוצח לחץ.

ז. שרפ: חופש העתונאות - בסיס

שפורט ולדבר עם הצד השני. קיים מאבק בلتוי פוסק בין העתונאים ובין מקורות האינפורמציה. ובמאבק זה מיסטים הוא מעשה מביש. ומדובר רק במאכ"ה. העתונאי לעיתים קרובות יותר יוזם שיחות כאלה. והשר, שיש לו גם תפקידים אחרים, חשובים יותר, לעיתים קרו-אורבר או ד"ר סימון, ולא כמו גיגו אחים, לא מדווח המפלגות הדתיות ולא מדווח ה"אסתטביבלישמנט" הדתי. מודיע לא ניתנו לאנשים לדבר אל הקב"ה כדי שהם רוצים? אם יתפללו כדי שהם מתפללים, הדבר יוסיף, השולטים על מקורות האינפורמציה. אני חייב לומר שביש-„ארקוט" בשכונת התקווה? אם לא יתפללו בנוסח רפורמי — ואני אינני יודע מהו הנוסח הרפורמי, אם אני מתפלל אני מתפלל באופן המשمرני ביותר, כמו הסבא שלי, ואני בהנה מזת — אם לא יתפללו בנוסח רפורמי, האם יביאו אותם בכוח להתפלל בנוסח אחר? לכן אני מיחס חשיבות לחופש התפילה לא פחות מאשר לחופש הברז שלו ובין שזה הברז של שכנו, יכול לעשות זאת. בארץ זו, למרות שהיא קטנה, הקומוניקציה קשה יותר. אתה יכול לגור בלונדון 10 שנים ולא לראות דבריהם יסודים בשיטת הבטחוני. אנו נגנו על דברים יסודים בתחום הפרט. ניתן אפשרות למי שניזוק, לתבוע

עם ביום או פעם ביוםיים.

לכז' השאלה היא, האם העתון השפיע על מעשה מחדל שלכם, לפני או אחרי עשייתו, או שאתם במניהם קוראי העתונים הקוראים את העתון, מתרשימים או א, ומוסרים את העתון לעתיפת דגים מלאוחים ?

גולדה מאיר : לפני שאתייחס לשאלה זו, ברצוני אומר מלה אחת על המושג „אسطבלישמנט“. מלה זו וכנסה ללכסיון שלנו בארץ לפניה זמן לא רב. ואני ושות שאנשימים רבים — ומספרםilder ויגדל — יתחילו לדבר על „אسطבלישמנט“ מבלתי לדעת מה פירושה של מלה זו. ה„אسطבלישמנט“ היה בראשיתו חוג אנשימים — כל פנים זו הייתה ההתפתחות באנגליה — ממנו באו נשי הממשלה ובנשי הצבא.

היייר א. דימנטיך : ה„אسطבלישמנט“ כולל כל אותם גושים שיש בידיהם הכוח על מנת לשימה ב„קורה“ ואיןichi חייבת להיות קורה חמרית דוקא.

גולדה מאיר : אם חלילה יתגשם פעם חלומו של ר Tamir...

מ. זיק: האם מאמרים אלה עוזו באמבוקנו נלפי זה? גולדה מאיר: לעיתים — כו. אבל אתם, עולם העתודאים, בונים על כך יותר מדי. כי יש גבול עד היכן יאמר עוזר ומתי הוא מתחילה להזיק. בדרך כלל למדתי הרבה שאותם באתי ברגע, בין עתונאים ובין חבריים, עבודה, וגם ממכתבים שכתבו לי כמה מאורחי המדינה. בתחום עבודתי ובתחומים אחרים, תמיד למדתי.

“בוזען לראות אדם שוקור פרנסתו הוא – השוכנות...”

אני רוצה לבירך על דבר אחד שאמר מר תמייר. אני יזועצת מבחן אגושית למראה התופעה שישום בני אדם שמקור פרנסתם הוא השמצת אנשים. מזועצת אותו תופעה שישום אנשים שבכל שבוע חושבים: את מי העלות על הכוונה הפעם; או במלים אחרות, את מי השמיץ הפעם. ואנשים אלהעורכים מחקרים, משקיעים נזה מחשבה וכשרון. זה דבר מזועע, שאדם חיל מלאה זאת. להיות ואני מכירה אנשים אלה אישית — גם אלה שהשמייצו אותם, אישית אף פעם לא נפגשתי אתם לא דיברתי אתם אף מלאה — אני מוכחה הגיעו מסקנה, שהם אנשים אומללים; מתי הם נפגשים עם אנשים שיש להם דעתה טובה עליהם?

גולדה מאיר : בפתחה השיתה דיברתי על תפקידו
חינוכי של העתון. ברצוני לעמוד על כך עתה במלים
קצרות. נעשין מעשי פשע בארץ. אני מכירה מדינה
אותה שבה על פי העתונות אין אף פעם גניבה.
ש. רוזנפלד : זה היה פעם. עכשו יש בה כבר
גיבות ותוליגניות וכיווצה-בזה.

๒. שרפָּה: חופש העו

המבחן. עד חופש העתונות חייבים בתשלום. אנו נגנו על דברים יסודיים בשטח הבטחוני. אנו נגנו על דברים יסודיים בתחום הפרט. ניתן אפשרות למי שניזוק, לتبוע פיצויים. מכאן ואילך, רשותי העתונאים, בינם ובין מצלוניכם — שום סיג, שום מהיצה.
ש. שנייצר: ברצווני לחזור לשאלת ההשכלה האקדמיית. השאלה אם דיפלומה צריכה לשמש תנאי מוקדם לסמכות לעצב דעת קהל...
ר. ידין: בתחוםים מקצועיים.
ש. שנייצר: ...בכל התחומים... שאלה זו מעוררת שאלה אחרת: האם דיפלומה זו דרושה גם לאדם העוסק באותו שטחים, או רק למכקר? כל זמן שבמדינות העולם שליטים אנשי החוץ גורלוֹת בני אדם בלי דיפלומה, אני חושב שזכות ה מלאה היא לעמוד את בורותם רלי דיפלומה.

אותם בונכו באל, ופְּלָומָה.
ארתיב דברי גם לגביו תחום האמנות. אילו כל צייר,
כל פסל וכל איש תיאטרון, לא היה יכול לעסוק במלאכתו
בלי דיפלומה של בי"ס גבוה לאמנות, היית אומרים:
ניחא, רק בוגרים של אותו בית ספר רשאים למתוח עליון
ביקורת. כל בוגר של להקת הנח"ל יוכל להיות איש
תיאטרון, אי אפשר לדרש ממקרא שהוא יציג
דיפלומה.

פרופ' ידין: בראוני להבהיר דברי. אני חושב שתהיה זו Katastrofah אם כל אמן יחויב לרכוש השכלה גבוהה. אבל אני מבדיל בין אמנות — זה הביצוע שכאשר הוא ישנו — הוא גדול, ובאשר הוא איןנו — לא יעזור שום דבר, ובין הבקורת. כאשר רוצים לנתח יצירתו של האמן, או את האמן עצמו, אם הוא גדול או לא, אם הוא שיד לאסכולה זו או אחרת, צריכה להיות ידיעת.

בכוון שיש השכלה למה שאני אומר. גם על תחומי המדינאות. גם במדינאות יש מושג של אמנות. לבן לא כל מדינאי חייב להיות בעל השכלה. אבל בධיעבד, העולם נמצא בשלב מהפכני שתוד 10 שנים כל האנשים בדרג הגבוה של המדינאות יהיו בעלי השכלה גבוהה. המדינ-

אים האנגלים היום, הקבינט האנגלי היום...

ה. יומרים: יש בו פחות אקדמאים.

פרופ' ידין: צרפת, ארצות הברית ואנגליה הגיעו לשכלים גבוהים בחינוך הגבוה. כמעט שאין אדם שהגיע לדרגה גבוהה בתחום המדינאות, שאין לו חינוך אקדמי בסיסי. איןני אומר שזה תנאי הדרושים מבחינה פורמלית. אבל בධיעבד זה כן. אני מוכן לבוא שבעוד 10 שנים — מגלי שמתבל דרישתו הפנטסטית של בז-גוריו.

העתונות - בכובש ר' עזר לכואקי המודינה

הצאן שהגיע למלכות...
פרופ' ידין: את אלה אני מגדיר כאמנים במדינאות.
ש. תמייר: באלה ישנים גם בעTHONOT.adam שהו
אקדמי אני מציע שלא גוזים בלבד.
מ. איק: ברצוני לשאול את הגב' מאיר, האם
בתקופת שירות כשרתו החוץ היו מקרים שדווקא הבקו-
רת, שלא הייתה מbossת על מלא האינפורמציה שיש
בידי משרד החוץ — הייתה לעזרה למדינה. במאבקה
כלפי חוץ ?

מפרסום עתוני ?

ש. רוזנפֿلد : ... במעשה או במלחיל ?
היינֿרְ א. דימּנֶצְיִיךְ : להבנת המצב בארץ, העתון
הוא אמצעי של תקשורת המובנית, ותקשורת היא בראש
וראשוונה בין העתון והקורא. אבל לפני שהעתון פונה
לקורא יש לו קשר עם שני גורמים : האחד תואר
בראשית השיחה — ה „ אַסְטְּבָלִישְׁמָנֶט ”, או אותן חוגים
שייש להם האינְפּוּרְמְצִיה, שאותם אפשר לאמת...
ש. תמיּר : לא רק לאמת, אלא גם לברר.
היינֿרְ א. דימּנֶצְיִיךְ : לא מ.ת. כל שר או כל איש
ה „ אַסְטְּבָלִישְׁמָנֶט ”, עד שלא הכשיל אותו, מהימן עלי. אנו
מדינה קטנה בה קל להרים את שפופרת הטלפון (י. ידין :
קל להרים שפופרת, אבל קשה להציג קשר) ולדבר עם
שר או עם הרמטכ"ל. לנו דרוש, שקומוניקציה זו תהיה
בזירות ולא כהוֹרְמֵתָה דִּינְרָה. אבל לנו בירתם לרבות

מה זה עתונן?

שלא האמינו בהם אלא שהו מוננו אצולם, — עתונן זה
ואדי מיד פשוט את הרגל.
ואני מצטרע עלך.

*

ר' אולין, כדרכו בקדוש, עשה את עצמו ראש-הממשלה ?
שלונו הרבה-הרביה יותר גרווע משנהו, לטעמָה ?
ואולי במתכוון הרשיע את עצמו וסיפר לנו, כי הוא
עבד בעתו אשר שכר לו פועל-כתיבת, ואף הוא היה
אחד מהם ?
ואולי לא התכוון כלל לומר את אשר אמר, ואולי —
לא ; ודאי, בהחלט ; וודאי — שונגה למגורי היה
המעשה ?

והוא לא נשכר כלל לעבוד בעתו, ולא שאל אפילו
על השכר, כי הדבר לא עניין אותו, — כמה שהמרצח
 והנואם איננו מתענין בקשר אשר מוננו עשויה הבמה
 שעלייה הוא עומד ומיטף. כי אין זה אלא מושיר הכרחי
 לשאת את דברו, ותו לא — וכשהצעמו הוא נטול כל
 ערך. והעיקר, והדבר היחיד המעניין הוא — אמרו
 אל בני ישראל, "דבר אל בני ישראל", "זווה אל בני
 ישראל". זה רוק זה.

והוא לא התחייב לעולם לכתוב את אשר רצה בעלה-
 הכסף, — ולא עלה כלל על דעת בעלה-הכסף אף לדריש
 זאת מנגנו. כי ידע מראש, כי הכל יודעם, שהדבר הזה
 לא נשכר, בשום כספ שבעולם. וכי אך לצחוק ולקלס
 היהיל כל אשר יציע לאדם כזה : אני משלם לך לך וכך
 — ואתה תחשוב ממוני ותכתוב את אשר אני מדבר...
 והוא, — להיפך, — הוא שהטיל את מרותו על בעלה-
 הכסף, — ולא עלה כלל על דעת בעלה-הכסף אף ידווש
 לומר. ונלחם על כל מה, על כל תג, על כל נימה,
 ואוי ואובי לו למי שהיא פוגע בנקודה הקטנה ביותר
 שככתי-היל...

כי אם נאבק על כל משפט, על כל שורה, על כל
 פסק — מלחמת חרמה מלחה עקשנית. ולא עם בעל-
 הכסף או בעל הגערון אלא — עם עצמו, קודם כל
 ובסוף הכל — עם עצמו.

ישב בחדרו בלילה, ורשם ומחק, וחוור ורשם, ושלח.
 כתוב — וקרע. אחת ושתים ושלוש. והתעה ביטורים
 קשים, — כיצד למצוא את הביטוי הנכון הנאמן לאשר
 הוא רוצה לומר, לאשר הוא רואה וחובה לעצמו — שמא
 לאשר איננו יכול לא לומר... והחפתל בספקות — שמא
 עדין לא הגיע השעה להביע את הרעיון הזה, שמא
 יזק ליקיר מכל יקר, לאומה זו, ושמא מצווה היא
 לומר, ואף להללות בשוטטים ובעקירבים, כי לך וכך, —
 לפי מיטב האמונה, — צריך להאמיר ולהכתב.

וניגש אל ארונו הספרים וחישב סעד ועורה והוכחת
 והשראה מחכמתם של קדמוניים. יצא אל רוחותיה ואל
 שdototia של הארץ הזאת, לטובותיה וטהותיה. והבדד
 המופלאה הזאת ואת קסם הנגים האלה. וחזר והתבדר
 וכוכם בנפשו, ורגן על האומה הזאת ושם עלייה ובו לה
 והתגאה בה, וישב עלייה על כסא הדין וירד, ועלה על
 כסא הרחמים, ומיטלטל בין רגשותיו עליון והרעיון
 עצער, בין חמלת להלקאה, בין דוממותה ושפלוותה...

כי הוא רוצה ממנה משהו. כי הוא רוצה להוביל
 אל אשר הוא מאמין, כי שם אושרה. ומתוךךך, רק
 מתוךךך, הוא נטול עט — לכתוב אליה, לדבר עמה,
 לשדרה ולישראל, לטלפה ולהתקלט בה...

וחי מהתרגשות אחת לשנייה. וכי בכוונות חמיד —
 לראות את כל המתרחש לאומה זאת ולהגביל עליו למעז-
נה. וחוי במתה זאת, וכל וקבי גופו פתוחים לכל מארע
 אשר יתרעע לאומה זאת, אישם בקצוי חבל — באף-
 עיניהם שלחוותם לכל פניות פוריה. וחרד תמיד לכל רוח
 רעה הבאה לה, ושש שמחות אין קץ לכל רוח טובה...
 ואין לו לא יום ולא לילה, לא מנוחה ולא חופה,
 לא חי משפחה ולא ילדים. ואין לו לא אוכל ואין לו
 שנייה, כי אין מוקדם ואין מאוחר, כי הוא קרוא תמיד
 לכל אשר יקרה. ואין הקובלות משחרתו לעולם, כי הוא,
 בקוםו ובשבבו, בלבתו ובשבבו, תמיד הוא עסוק
 תמיד הוא כותב, תמיד הוא מגיב, תמיד הוא עסוק
 בעיצוב דעת עצמו, רק של עצמו... ואף שהוא מעורב
 עם הבריות ומוצוי בקרבתם, ועל אף שוויז'ן-נספו אשר
 על פניו השטה, — תמיד הוא שקו במלאה וזה שמה
 כתיבה בעתו ציוני, ותמיד משחו מפעוף בתוכו. כאשר
 זו אשר כרסה בין שנייה, ובתוכו כל המות השוק אין
 היא מקשיבה אלא להלומות לב הולוד אשר בחיקת...

והיה עשוי ללא חת, והיה עומד בפניו בירורות והות-
 קפות ואיבות ופולמוליטים חריפים, — והיה מקבל על עצמו
 באחבה מערכה חדשה לבקרים. כל בוקר. אך בלב לבו
 אייננו אלא אדם חלש, ורק, וצמא אהבה וסולד מלוחמות...
 ועתים הוא אותו בסכין חדש לדקור ודף לשחות — ואין
 איש יודיע, כי השחינו סכינו בדמעות... ועתים חוררים
 אליו כל אלף המלים אשר יצאו מתחת עטו ונערמים
 בגנדו כהריריהם ומעיקם עלייו... ועתים פגע, ובשעת
 ריתחה, פגע קשות בחבריו — כי נדמה היה לו, שהוא
 חובתו, — אך תוך כדי פגיעתו כאב עם הנגע... ועתים
 אמר דברים נחפים, בשגגה, וטעה וטעה, ורגן והרגינו
 ללא צורך — והד דברים רדף אחריו ולא נתן לו מנוח,
 וצערו צורב וחרטו כלענה...

ואף-על-פייכן חור וכתיב. כי הוא מזומנים ועומד לך
 תמיד, כי לא קרא אותו איש אלא הוא עצמו ולא יכול
 לשחרר אותו אלא הוא עצמו... רק הוא עצמו...

ואולי כואת וכואת הייתה השכירות היהיא, — וזה
 היה עתונן

"מעריב", 6 באפריל 1951

ר' איפכא נסחbara

חבר הכנסת בגין הבא נימוק מעתו "הארץ".
 אבל מה זה עתו ? מי שיש לו כסף, עושים עסק
 שכיר פועלים וכותב מה שהוא רוצה לכתוב.

אני עבדתי בעתו, ואני יודע מה זה עתו
(ראש הממשלה, בכנסת, שלשום)

א עבדת, — שיש לך נסיבות כאליה. אך אני, למשל,
 אף אני עבדתי פעם בעתו, ולא באחד, ולא בארץ היה לי
 ולא בתוקפה אחת, ואני, אדוני ראש הממשלה, היה לי
 נסיבות אחרות. אני — לא נשכח בכסף. ואני לא כתבתי
 מה שבעל-כסף, — איזה שהוא — ריצה שאני כתוב
 בשbillon.

ואני חשב, כי בזה אני יוצא ככל-כך במקצוע
 להיפר, דומני, שהוא לכך דוגמאות לא מעטות. אין לי,
 ברונע זה, אנטיקולפדייה שלמה, — רק אנטיקולפדייה ציונית
 תחת ידי, ושם מוצא, שאחד, ד"ר תאודור הרצל,
 היה אף הוא עתונאי. והיה גם אחד בשם נחום
 ריצה בעל העסק שכיכומו. ואחד — ברל צגנסון, עתונאי.
 ואחד בילינסון, עתונאי. ז'בוטינסקי, ויוהש טהון
 והרומים ? כיצד דיא נוצרה, כיצד מצאה את שפה
 היא התארגנה ברוחבי הגולת, בארץ לפני היהות המדינה. — אם לא
 ואית ביטוייה של עתונאי ? בכל הסיבות, בכל
 עליידי עתונאים ? וגם היו, בכנסת הוות, דומני, כי
 מספר חברים גדולים מאד רשם ליד שמו בתור מקצוע
 עתונאי.

וכולם פועלים שכירים של איזה בעל-עסך ? כולם ?
 פתוחים מה שאדם אחד, שיש לו כסף, מטיל עליהם ?
 אם כן — גרש אותם, זורק אותם מעל כל המדרגות !
 כי לא נאה לך לשבתם עם שכאלת. "נקי הדעת שבירושלים
 לא היו מסבין, — אלא אם כן יודעים עם מי הם מטבחין".
 עם אנשים, אשר כל בעל כספים יכול לשכור את מוחם
 ואת עטם — ודאי לא היו ישבים.
 וכל אדם המכבר את עצמו — לא היה יושב עטם.

*

ב עד מאי הייתה רוצה לדעת, מה שם העתון אשר בו
 עבדת ולמדתך — עתונ מהו. אתה, אדוני ראש
 הממשלה, ואדי היה אDEM מכובד, משכמו ומעלה, גם
 א. אבל העתון והאי לא היה מכובד.

איפת זה היה, אדוני ראש הממשלה ? — בימי
 שהוחך בקושטא ? עתונ תורכי ?
 אויל, — בתורכיה של השולטן יתכן, איני בקי
 בתולדות העתונאות העותמניות. אבל מوطנוני, על-כל
 ציוני. כי בשטח הזה אני בקי קצת.

ג עד מאי היה, לכל היהודים, בערבית
 ובשפת הזה, ראיית כל, היתה חסירה ההנחה היסוד-
 דית שלך, ככלומר : הכסף. שם, בעיתונות הציונית והערב-
 רית, היה המצב בענין כסף תמיד בערך כמו אציג אליעזר
 כספל. ככלומר : לא היה. ולא נמצא אף פעם בערך-כסף
 שרצה לעשות עסק — ומהוד כיס פסחים עם עניini קותת „הדור“
 חי, — ואתה, המצרי ודיא נוצרה, ולהתענג בזקנות
 אלי יידע, — אולי הנושא של מפא"י הוא שונה מזו ?
 וזאת להפסיד כספים, ואו יסיד עטונ...

ושם, בעיתונות הציונית והעברית, גם לא כל-כך קל
 למצוא צדקה לטענו. המצב בענין כסף להפסיד, להציג פולילי-
 פתייה שיכתו לטענו. אין שם שוק שחזור. אתה
 הנו גם כיים, איזה שובל יהודי שניחת לך בבניין או שיקתון
 יכול לשוכר יהודי שניחת לך בבניין בבניין או שיקתון
 לך נעלימים — אם לא יסיד עטונ. אבל למוצה יהודי שיחשוב
 שאותה רוצה, לפחות, לפיה הומנתה, לא יכול למוצה, איפלו
 בכיס. (או אולי הנושא של מפא"י הוא שונה מזו ?)
 כי יהודים יכולים עוד להזכיר את ה ידים שליהם, ואית הלב
 אם אין ברירה, אבל לא את הראש שלהם ואת הלב
 שלהם. לחשוב הם, ולדברם הם אהובים, — הוי בכמה אהובים, —
 דוקא בראש שלהם, ולדברם הם אהובים, אינדי-זואליסטים הם היהודים,
 ולכתוב בסגנון שלהם. אינדי-זואליסטים הם היהודים, — וואשרינו
 פוליטיים דוקא. והנה — כל הנסיבות האלה נשלו.
 הקהל שלנו לא קיבל את העתונאים האלה. הם היו, תמיד,
 גופצים פחות או מעתונאים. אונחנו ודאי איננו
 ושנו — וזה. והרי כמדינה אנחנו צעירים, — אבל הקהל
 ללבך הרבה. ואפשר מכך לאו מה שאר העם לא י��...
 כבר נעשנו, ולא פעם אחת, נסיבות להוציא עתונאים
 "זיליטם" — ככל היותר ציראים ועל סודות מლוכדים מן החדר
 סיטים רק על חי החברה, טוביה היה לאין ערוך מושך כל
 חלק של חי חברה, טוביה היה לאין ערוך מושך כל
 עמים רבים. וכשהצמי אני מהסת לומר איפלו : יתכן,
 אין בכלל אומה בעולם, שיש לה עתונאות טוביה באתה.
 יש לנו, באומה הזאת, מגרעות רבות מאד. ובמידינה
 שלנו — וזה. והרי כמדינה אנחנו צעירים, — ואין
 לתבע הרבה. ואפשר מכך לאו מה שאר העם לא י��...
 של עתו מאשר — איזה שר שלנו הוא דיפלומאט. והוא מיניסטר או
 איש שגיר שובל עלייה על כסא הדין וירד, והוא מיניסטר
 מודיעים. אבל : ה עתונאים של נסיך היה לאין ערוך מושך כל
 מושלם לו לה. ואילו הומנתה, לפחות, לפיה הומנתה
 שאותה רוצה, לפחות, לפיה הומנתה, לא יכול למוצה, איפלו
 בכיס. (או אולי הנושא של מפא"י הוא שונה מזו ?)
 כי יהודים יכולים עוד להזכיר את ה ידים שליהם, ואית הלב
 אם אין ברירה, אבל לא את הראש שלהם ואת הלב
 שלהם. לחשוב הם, ולדברם הם אהובים, — הוי בכמה אהובים, —
 דוקא בראש שלהם, ולדברם הם אהובים, אינדי-זואליסטים הם היהודים,
 ולכתוב בסגנון שלהם. אינדי-זואליסטים הם היהודים, — וואשרינו
 פוליטיים דוקא. והנה — כל הנסיבות האלה נשלו.
 הקהל שלנו לא קיבל את העתונאים האלה. הם היו, תמיד,
 גופצים פחות או מעתונאים. אונחנו ודאי איננו
 ושנו — וזה. והרי כמדינה אנחנו צעירים, — אבל הקהל
 ללבך הרבה. ואפשר מכך לאו מה שאר העם לא י��...

אולם אם בכלל-זאת עתו ציוגי היה זה, אשר בו
 עבדת ורכתש לך את נסינגד, — ודאי לא החזיק מעד
 והוציא את נסינגד מיד.
 אני, לפיה הנושא של מפא"י היה ציוגי היה זה, — לא קראו אותו, עטונ
 מעתונאות. פשיטה : י-ה-ו-ד-ים — לא קראו אותו, עטונ
 כי יהודים הם אומה משונה. הם — פשוט, כן, פשוט
 כל-כך, — הם איננו מאם י-ג-ים לדברים, שאיננו יוצאים
 שבלב. איזה אפשר לרמות אותם, — הם מרגשיים במאמה
 שבנשנותם. הם יוכלים להאמין בלב, בטוחה בלב.
 ואחד בפניהם עצמו. הם יכולים לחשב, כי כל מה שיצא
 מפי בונרין הוא תורה משה, או שכל תורה משה
 שנ-היא מחר סיני, והם יכולים לבלוע את כל דבריהם.

כולנו רוצחים לשדה בוקר / ר' איפכא נסחורה

מה שהינו כמובן — שותה. מה שהינו מון האמנויות התרבות המקיימות אדם בחמים. מה שהגידו חכמיינו — עוד לפני התיאוריה על „האנוכי המופלג“ — במלים הפ' שנות ו העמקות : „אין אדם מת וחצי תאותו בידיו“. תמיד החצי השני, הצד של התמונה ושל השαιפה — נסתור וקיסם ומפתה... ואילו לא קסמו היה כל אדם מקיא את עצמו, את עצמיותו מרוב שעומום וגועל... ויש שאיפה נסתרת. אצל כל אדם הרואו לשמה. אלא —

שאינו מספקים אותה. התהווה מונעת אותנו מלעמידו במבחן מעשי, אנו אהבים, אנו מוכרים להשלות את עצמו, שחכל היה יותר יפה. אילו... אבל חוש בריא שומר אותנו מلنנות, מה היה אילו...

האנגלים, — חכמי החיים הללו, — מצאו לכך מוצא והיו קוראים לכך „הובי“, — אוסף בולטים או מחקה מטבחות עתיקות או גולף. והם הקיבו לכך את השעות ולדחים, אננה-אננה, עוז-יעוז, שברושוב. — והוא עצמו משתחה בסירה, בסירה הקטנה והמהבתקת בגלים, וחולם ? זה בו מאי. אפשר לאונשים שבצד התפקיד, — כי הם לא למשימה חסרים הגיגונים שבצד התפקיד, — והוא עצמו מעתה בשעה אבַל לגינויו בלבד והם קשה לוותר על

ההובן לעיסוק ראשי וחומר חיליה ? ולקום בוקר לאוטו בולים זרך בשעות לילה לנחל בנק ?...

אילו היו להם אנשים, מדינאים כאלה, לעולם לא חיו מגיעים ידי אימפריה...

מתי אדם — גם באנגליה, גם בארה"ה, ובימים כולם, מאז מדם. — יכול לעשות גם זאת, גם לפרש לשנה-

שנתים וגם לחולותין ?

כשהוא מילionario, כשבע צבירת כספים, ושוב מלאכה זו אינה מענית אותו, וחייב לו על עצמו שיתבזבז עוד בכר,

והוא פונה לעיסוק אחר לו, ורואה מרוחק, ובלשות,

כיצד בנוי מנהלים תחחו את המפעל...

ואיש לא יטען כלפי. העסוק הוא שלו. המפעל ופירוטו

הם רכושו הפרטי, — והוא יכול לעשות בו (ובעצמם) הכל אשר יעלה עליו...

אך בכל בז'גוריון — זאת היא, דока זאת היא, בעצם רק זאת היא, „ה'גוקודה. שההלותו שלו והצורה בה נסמרה-לא-נסמרה — הכל מעיד על התפשטה המוטעית הזאת.

כאיilo ראשות-ממשלה היה רכושו הפרטי שלו. כאילו ברצו

זה שיד לו בדומה למפעל השיך לבעליו. כאילו ברצו

יקח וברצחו יטוש. ברצו מעצם הקרובים לו, וברצחו

בא משרד. ברצו את שאותו נוח לו. ברצו מ自我 במקומו,

ומפרקית את שאותו יטוש. ברצו מעצם הקרובים לו, וברצחו

חביריו הקרובים. — אין רשייא לכוף עליו ולומר לו, מה

תשעה בראשות-הממשלה. זה — שלו.

איינו מתחפאים על הפסה זו. מי שעמד כשלושים

שנה ליד ההגה ללא מאבק רציני על מעמדו האישי, — לא

ייפלא שידמה לו, שההגה היא נכס פרטיו שלו. אך מאז

ומהמיד אנו חולקים על התפשטה הזאת. (גם בייל בחירות)

ועכשיו — יותר מזמן.

תפשיטה זו והיא מקור כל הרעה אשר מצאנו. היא השו-

רש, שמננו צומחת כל הפקורות. לפי תפיטה זו אמר פעם

מי שאמר — תל-אביב — זה אני; המפעל החלוצי — זה

תנוועת הפעלים — זה אני; המפעל החלוצי — זה שליל;

הרכיש הנוטש — זה כייסי אני, ולפי אותה התפשטה, בשליטת

ה놈וכים ביזור, אומר עובד המדרינה: מכוניות המשרד

הוואת היא לפקודתי, ואני אסיע בה את אשתי לקולנו;

ומगיש הבקשה הזאת הוא ידידי. ועלינו ה חוק לא יהול...

תפשיטה זו, אשר בה האדם הוא בעלים על הש寥ות

שהמדינה הטילה עליו, אין — אין —

זאת למדנו, ולא בשורה האחרונה, מפני אדם נערץ אחד,

ששמו דוד בז'גוריון. ואת אמר וחזר ואמר לא אחת ולא

שתיים לאנשים שקרה אוטם לתפקיד: חובה היא, אמר,

כי לא יכול עוד: אסורה, אמר, האדם כפוך למשימת הציבור

והשעה. שרות הוא, אמר.

שרות הוא, אמר, שרת הבתוחן, ללא ספק, היה אומר לו: החלטת לאן או

לכאן או — או. והוא היה מרצה באוניברסיטה העממית —

מה זה היה ש'הבטחונו אוניברסיטה לאלו צה"ל הבא ואמר

שבשנת הבאה לא מתחשך לו לשורת, וחויי קסדקטן גמאוט

עליו, והוא רוצה לקרוא ספרים, — אבל הוא ישב לשורת

לכasher יגמר לך'ו?

שר הבתוחן, ללא ספק, היה אומר לו: החלטת לאן או

בוקן — נישאר כאן.

כי לנו לא ניתן לצאת — ולשוב בכאות נפשנו. לנו

יאמרו, כי שרותנו איינו ניתן לחולקה לפי מואוינו. לנו

יסבירו, שהוא תובע או את כל האדם או לא כלום. וכי לנו

הוא לבוחר, מתי כו' ומתי לאו, ומה לנו ומה בלתי

נון.

לנו לא יקימו צrif, ויחכו לנו עד אשר יעבור מכך

הרוח, ומסביבנו לא יHALCO על אכבות הרגליים וישליך

הט, אל תעירנו ואל תעוררו עד אשר יחפץ... ואנו, אם

נתואה לשוב למשיתנו, לא נמצאת אותה ריקה ומצופה...

אבל הוא מוציאים יגולו, במקום בו הווענדנו, ולהזיק מעמד

כי לנו מספרת לתהוותה... ואילו לא קסמו היה כל

המדיינ...

אשר יסדה דוד בז'גוריון.

(„מעריב“, 30.10.53)

ורואה שם כחוב שחזור על גבי לבן, שהוא אדם חשוב.

הוא אינו מאמין בכךמו אלא מפניהם שאחריהם מאומנים בו.

אולם — מי שיודע שלא התואר עשה אותו אלא הוא

עשה את התואר, מי שנמצא מעבר לכל אלה, מי שבע

כבוד והערכתה שלטון עד שישוב לא הרגיש בהם כלל, ולא

העדיף אותם... מי שיודע, ש مكانו בתולדות האומה קבוע

לו, היה אשר היה יעשה אשר יעשה...

מרקיבן כאן ? וממי שיודע, שככל עת אשר יבחר לשוב

ולחיות גם אשר היה, ולהפוך את המושט...

היא מותה ? נזון לאחרים להפוך את המשוטים ולהתאמץ

ולדחים, אננה-אננה, עוז-יעוז, שברושוב. — והוא עצמו

משתחח בסירה, בסירה הקטנה והמהבתקת בגלים, וחולם ?

זה בו מאי. אפשר לאונשים שבצד התפקיד, — כי הם לא

שוחה בטלר או רשותן של היה ערך כשלעצמו...

ששתהדר או רשותן של הרים...

וזאת היא, דוגמא להקרבה, להתנדבות, לנזירות ? ואיתם

חומרן, ורואים את הדמיון שאחיה נושא...

ואם ערכו אוניברסיטאות...

דו"ח לבעלי הכנסות של "הוצאה כודיעין"

שנת ה' ש' מעריב - במספרים עליה בתפוצה, במכונות, בהכנסה וביציאות הוקמו קרנילגוט לחנוך תיכון וגובה לידי העובדים של "מעריב"

שימת מקבלי עתוננו 53 קיבוצים ו-36 מושבים חדשים.

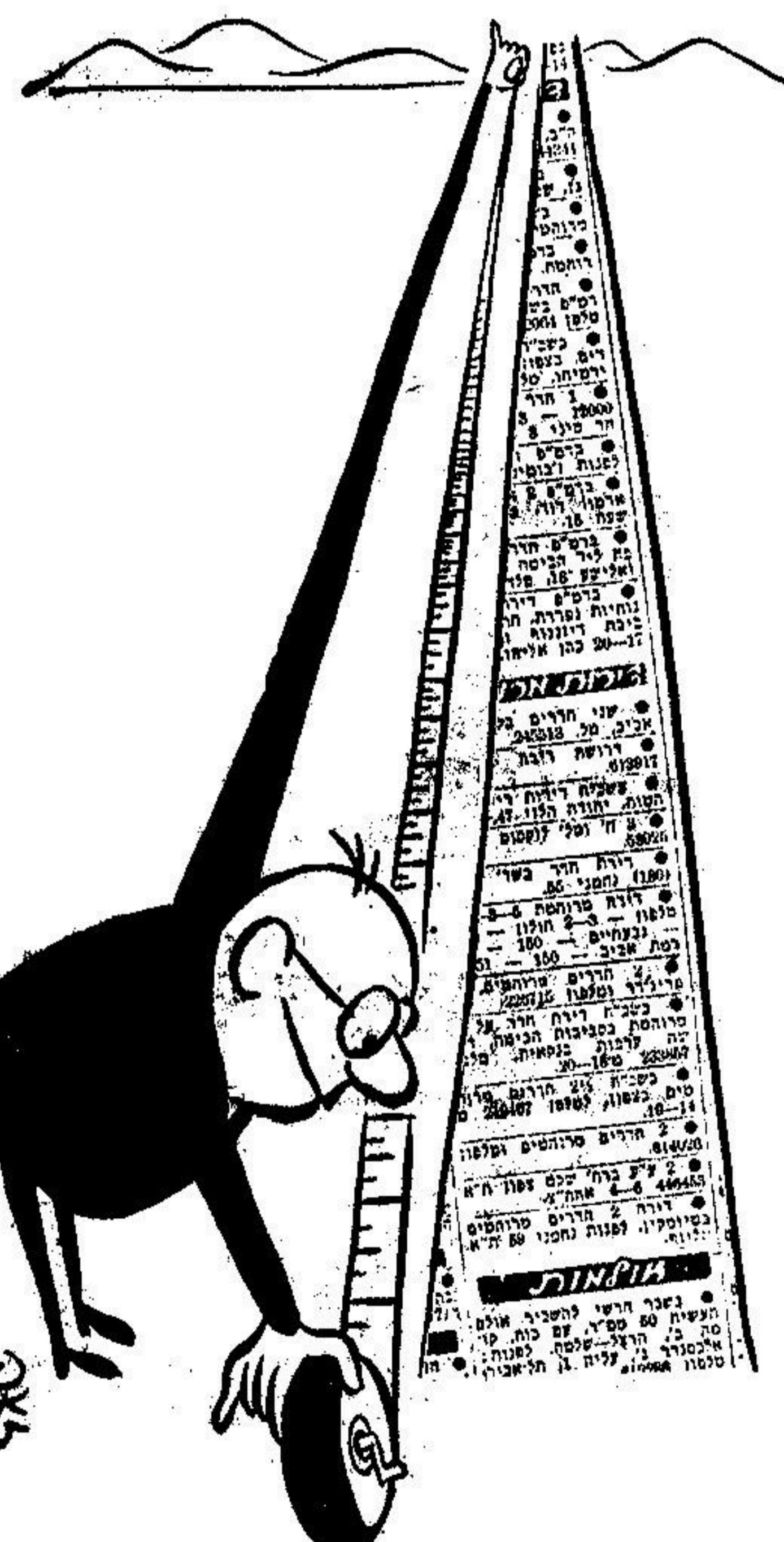
מספר מקומות האמירה בעירם ובמורם נשות גדול אף הוא בעשרות.

המודעות

אך לא רק בתפוצה, אלה התקדמות גודלה. לפחות המפרסמים רשותם שנתרנסמו ע"י איגוד המפרסמים הגיעו, "מעריב" למקום הראשון בין כל עותני ישראל בתחום המודעות, וזאת לא רק מבחינת ההכנסה ממודעות, כי אם גם מבחינת השטח (האיגזים). הצלחנו לרכו ב- "מעריב" 20.69 אחוז מכלל המודעות בעונאות בישראל. אחרינו צודע "הארץ" 16.88 אחוז, ב- 14.68% (אחו), ואחריו - "דבר" (9.99%).

ההשוויה של שתי השנים האחרונות ב- 320,170 מס' חל' של האיגזים מ- 411,813 (בשנת 1964) הינו עלית באינצ'ים ב- 28.6% אחו. הפדרון (ב- 4,500,000 ל"י) יותר, גידול ב- 33 אחות.

גידול שטח המודעות הביא בעקבותיו שנייה בחלוקת אחו הכנסות בעונן.

שנת 1964/65 הייתה השנה שבח פדרון מודעדות על זה מהן התפוצה. הפדרון מודעדות עותה היה 50.9 אחוז מהטפסה, ונהנו אז ב- 49.1 אחוז בשנים הקודמות. ואלה המספרים: 1962/63 56.5 אחוז, 1963/64 43.5 אחוז, 1963/64 52.5 אחוז, מודעדות — 47.5 אחוז.

עליה זו במודעדות גרמה לשוני היחס בין שטח המודעדות בעונן לבין המוקצה למרכז ובווד שבעונת 1963/64 היה השטח המוקצה למטרק 60 אחוז. הוא ירד ב- 1964/65 ל- 58.5 אחוז. אבל אם השתנה היחס, לא אלה ירידה בכמות האבсолוטית של השטח המוקדש להווארת המערכת. נהפוך הוא: חומר-המלרכות עליה, עם הגדלת מספר העומדים.

צורת העובדים גדל בשנות ה-34 (ב- 34% — בדפוס ו- 2% — בספריה) במנגלה, 7 — בדפוס ו- 2% — בספריה).

(סוף בעמוד 20)

התכנית עומדת לפני חשלמת בזועה ב- איחור ובפיגור קטן, יותר לעומת המ- קובל במדינה. בחודשים הקרובים מ- קווים אנו להריץ את מכונת-הרטאטציה החדשה, המדפסת כבר את עתוננו, ב- שילוב עם המכונה החדשה (אשר חודשה אף היא והותאמת לדרישות של המכונה החדשה במקורה הצורך, אלא גם להבניש "הטפסה-זוטא". בעונן המוגש קורא על ידי הפלטה העומדים לבוקר והגדלה מתאימה של שטח הייזעוט.

עם שילוב שתי המכונות נקבע מוגנה בת 4 חירות, אשר תוכל להדרים בבת אחת 64 עמודים. ארבע יהודה כ- 20 מטר, רחבה כ- 4 מטרים, גובה כ- 7.20 מטרים. עם הפעלת מלא יכלה של הרוטציה נדפים כל בוקר 8 עמודים (במקום 4 עמי) פרטוקשייד פ-8. פירוד זה אפשר תופעת אקטואלייזציה, אולם תחביב התופת עבורה והגברת הקצב והתפקה במערכת ומחרורה.

ההשכעה ב- 2 יהירות הרוטציה הנוגעת, כישוף ובחרוז 2 יהירות הרוטציה הקיימות ובצד עיר, ניל הוללה, הר- כבת חשמל, ומימונו, הפקה כ- 1.8 מיליון ל"י.

סכום זה כולל בין השאל גם גנרטור

(הנמצא כבר בשלבי הרכבה) — תנתן- כח עצמאי קתנה לחשמל שתוכל לספק לנו, בעת הפסקת הורם מהחברה החשמל, כח חשמלי משלהן לצרכי הפעלה מכוניות הסידור.

אני מקווה, כי כמו בשנים עברו, גם עכשו, יוכל לעמוד בהתחייבותו שונטלי על עצמאו.

התפוצה

התפוצה הרגתה גם בשנות ה-34 ה-35 הנוצרת וגם בשנות ה-36 ה-37 את אותה המגמה הברוכה של עלייה מחדה. אך אמרתי, "אותה מגמה של מוסקנה, כי ככל'ם הטכניים העומדים ל- רשותנו כוים, לא נוכל להמשיך-

פתח ולהגדיל את העונן.

רק לשם הדגמת גודלו של העונן נביא לפניכם מספר נתונים:

מצ'ר הופעה מוכנותה הרוטטיאציה דקיומת, בנובמבר 1958, חלפו 7 שנים. בתקופה זו גודל מס' העמודים לשבע, בהם מופיע "מעריב" מ- 48 (באוקטובר 1959) ל- 144 (בדצמבר 1965). הינו: יותר מאשר פי שלושה. כ- מילון ההפוצה כמעט חסרה הטענו ה- 7 שנים אלר, נכפל מ- 20 מיליון דיס לשבוע בנסיבות ההדפסה, נראה כי ליום 4.7 מיליון עמודים לשבוע — תפור. קת הדפוס לפני 7 שנים ה- 7 שנים אלר, אם נכפל מ- 20 מיליון דיס לשבוע, נראה כי ליום 4.7 מיליון עמודים לשבוע — תפור. קת הדפוס לשבוע, הינו — נגידות פי 4 ל-

פחות. ואם נושא את מס' השענות מה- 1963/64 למשך השנה 1964/65,

שהדרסנו בשנות ה-34/35 העומדים

ובמשך השנה 1964/65 מ- 690 מיליון עמודים ב-

שנה של אותה שנה, מ- 915 מיליון עמודים "מעריב" ב-

שנה של אותה שנה, מ- 1,000 מיליון עמודים אלר.

ההישגים בחודשים ספטמבר ונובמבר של השנה החולפת שבhem הגנו לתפוצה

בימי חול ל- 118. אלף וכשבתו ל- 133.

אלף מוכחים כי טרם דלנו את כל האפשרויות, ואני סמור ובוחן שמתלקת

ההפצה תרא גם בשנים הבאות ברכה

בעמלה.

מעוניין לציין, כי המשכנו לחדר למו-

שבים ולקבוצים, והשנה נתווסף לרי-

"מעריב" הוא בן ח"י היום. גלו — כintel המדגינה עצמה. העובדה שלעומת 4 עמודים קטנים בהם היה מופיע, "מעריב", כאשר החל את צעדיו הראשונים, הוא מופיע עתה יומיום ב- 20 עמודים ב- 8-6 עמודים ב- 64 עמודים ב- 25-20 אלף גליונות שחינו מפיקים ביום הראויים להופעת העונן, הגנו עתה לתפוצה של 130-120 אלף גליונות ליום —

עם התפתחות זו, שאין לה אח ודוגמת בתולדות העוננות בישראל מעידה על מקומו של "מעריב" בחו"ל המודפסים בחדוד מקרות-האינפורמציה הרואים לאזרוח וגם כאחד הכלים החשובים לעיצוב פני החברה ולשייקופה.

"מעריב" מתיאצ'ב מדי יום ביום לדין הקורא, ובמבחן זה אין מדי יום שמענקים לו רבבות קוראיו: נאמנות ואימון. בקימנו, כשם שהם מושפעים מהם. כי תוכן השנים נוצרה בין "מעריב" לקוראיו תלות הדדית.

פטוריים אנו ביום זה להציג את "מעריב" במפעל ציבור, ככל-הപצה של ידיעה ודעות. בתחום זה מציג את עצמו העונן.

אך "מעריב" פחות ידוע לקוראיו ולציבור בכללו כ- מפעל מ- קי וביינו עטנו גודל ורב-תפוצה הוא גם מפעלי-ייצור-ושוק.

והנה גם בתחום זה קיימת תלות הדדית. הצלחתו של העונן בתחום חעטנא מבטיחה לו גם את שגשוחו כמפעל משקי וرك חוסנו, יציבותו ופריחתו כמפעל כלכלי מבטחים לו את הבסיס, עליו תוכל להשען אית-טלותו העוננטית ויכולתו לפתח את שרתויה והשקעה, כדי להבטיח לקוראיו מירב האינ- פורמציה המהימנה ומיטב הרפרטז'ה והפובליציסטיקה.

בשורות הבאות הננו מרים את המס' על הצד ה- 28 ביגנואר ש- זא. ב- 28 ביגנואר ש- זא, כפי שהשתקף בדינוחשון השנתי שנמסר לאספה הכללית של בעלי המניות של הוצאה מודיעין.

דברים שהשימים עורך "מעריב" ומנהל כליל של הוצאה מודיעין בע"מ מר א. דיסנץ'יק באסיפה הכללית של בעלי המניות ביום 31.3.65. ביגנואר ש- זא.

האספה הכללית המתכנסת היום, באלה השגה שנותיה ב- 1964/65, באה. נ.א. ה- 28 ביגנואר ש- זא.

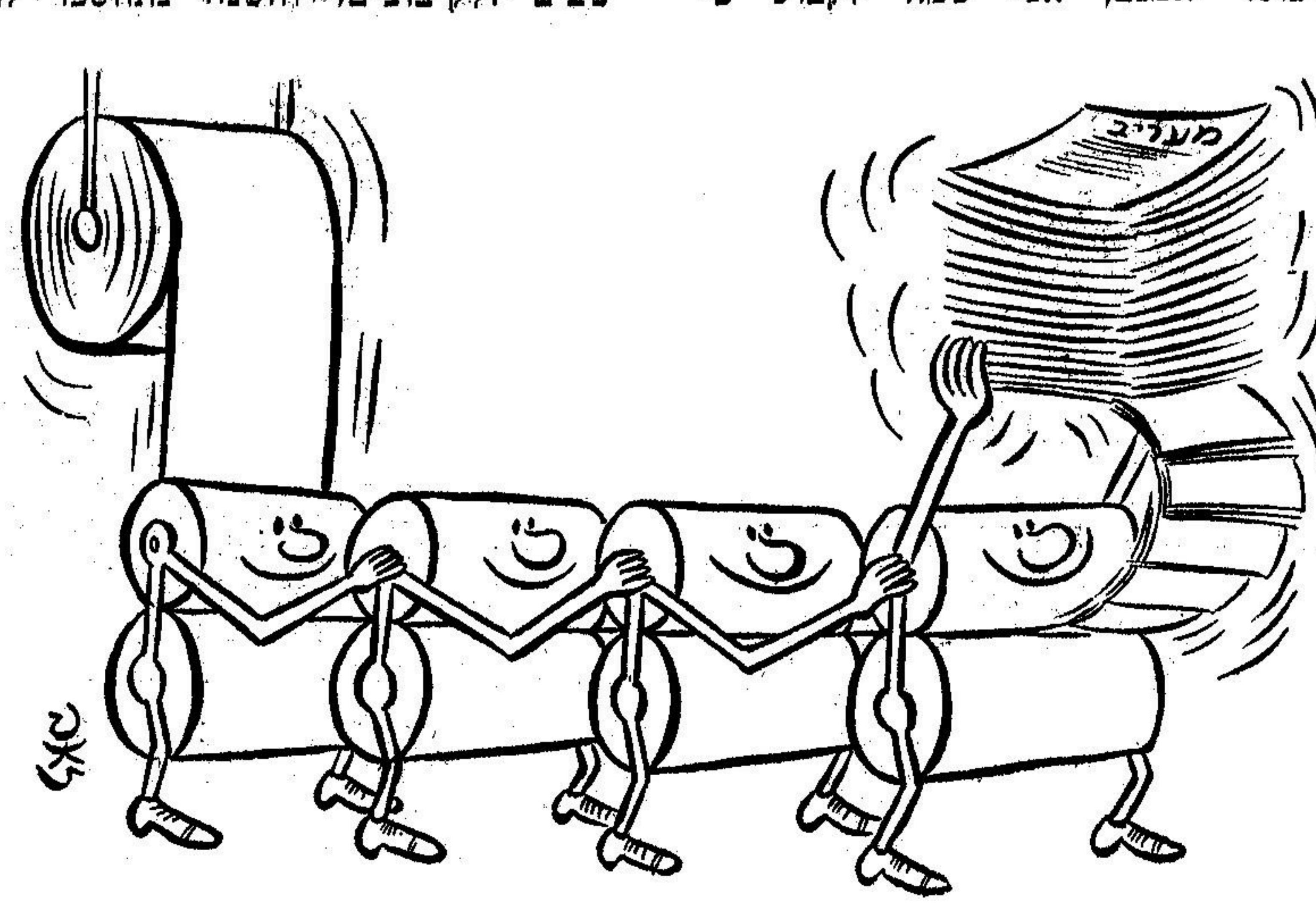
בשנת ה- 34 הופעה מוכנותה הרוטטיאציה דקיומת, בדצמבר 1958, חלפו 7 שנים. בתקופה זו בור גם ככל'ם- מבטא ושרות הציבור העצובה ביזור עטני. התוצאות זו הראינו את מוסקנה, כי ככל'ם הטכניים העומדים ל- רשותנו כוים, לא נוכל להמשיך-

פתח ולהגדיל את העונן. רק לשם הדגמת גודלו של העונן נביא לפניכם מספר נתונים:

מצ'ר הופעה מוכנותה הרוטטיאציה דקיומת, בדצמבר 1958, חלפו 7 שנים. בתקופה זו בור גם ככל'ם- מבטא ושרות הציבור העצובה ביזור עטני. התוצאות זו הראינו את מוסקנה, כי ככל'ם הטכניים העומדים ל- רשותנו כוים, לא נוכל להמשיך-פתח ולהגדיל את העונן. רק לשם הדגמת גודלו של העונן נביא לפניכם מספר נתונים:

מצ'ר הופעה מוכנותה הרוטטיאציה דקיומת, בדצמבר 1958, חלפו 7 שנים. בתקופה זו בור גם ככל'ם- מבטא ושרות הציבור העצובה ביזור עטני. התוצאות זו הראינו את מוסקנה, כי ככל'ם הטכניים העומדים ל- רשותנו כוים, לא נוכל להמשיך-פתח ולהגדיל את העונן. רק לשם הדגמת גודלו של העונן נביא לפניכם מספר נתונים:

מצ'ר הופעה מוכנותה הרוטטיאציה דקיומת, בדצמבר 1958, חלפו 7 שנים. בתקופה זו בור גם ככל'ם- מבטא ושרות הציבור העצובה ביזור עטני. התוצאות זו הראינו את מוסקנה, כי ככל'ם הטכניים העומדים ל- רשותנו כוים, לא נוכל להמשיך-פתח ולהגדיל את העונן. רק לשם הדגמת גודלו של העונן נביא לפניכם מספר נתונים:

וְלֹא תַּמְשִׁיכָה

יכל, כי רק גודמת לנו, לבعروתנו הפרימיטיבית, שם
בחולים, — בגין ה喟נות האולטרא-וועוילטיות ובגאל רסיסי
האבק המריחפים באוויר, אבל למעשה הם חוממים, וכפי
שנודע ממקור מוסמר, מצבע חום מזוהם מאד... לגמרי לא
יפה... והכוכבים כלל אינם מבריקים ונוצצים, ועל-כל-פניהם
בימים לא פחות מאשר בלילה... ואשר לשמש — הרי זה
עתם כובוז של דולאים יקרים; במקור-כזה עצום כזה
אפשר היה להפעיל טרייליוון ומחצה מגחצים חשמליים, ויש
risk לקוות שג'ניראל אלקטሪק סוף-כל-סוף ישתלט על
העניין ויהפוך את השימוש לחברת-בת שלו...
אתה מהלוץ ארא ריבניבלי...

W E S T E R N RAILROAD —
X

כז ולא, בתי, לא שאני מאמין בכוחו של הדור שלנו,
ובביר תחתו שמי-שמי, אבל אני מאמין בכוחו לאבד
מיינו, להרשות אותם. אנחנו, בצעירותנו שלנו, לא ידענו
א התיימרנו לידע, והתפעלנו והתרשםנו — ולא התבוננו
בך. אבל היום — יודעים. קבעו, שאין בכלל דבר ששמו:
מים. יש, במקום זה, כמה שכבות של אויר, כמה ספירות
שביב לכדור הארץ. כמו קליפות של בצל. האחת, זו
אננו חיים בה, הטרופוספירה, בכלל איניה שווה הרבה.
הכל — כ-160 קילומטרים עובייה. דוקרים ומקיעים
ניתה „כמו כלום“. מעלה — הטראטוספירה, מכובדת
ברקצת יותר. היא מגיעה עד כדי 80 קילומטרים בגובה
יא גם עילה למדוי — תכליתה להפיץ אוזון ולסגור לנו
תケגני המשמש. אבל גם לתוכה, במידע, אפשר לחזור.
 כבר מדדו את הטמפרטורה שבה, וכבר שלחו לשם גם גלי^{די} וגם רעם תותחים... ומעל לזה, לאחר שטח הפקר
סויים, — יונו-ספרה, ממאה עד אלף קילומטרים מעלינו,
בר גם היא מחולקת למחקות ולמספרים... שמים? לא,
המושן ונבער. יש כמה קומות של שכבות־אויר בעלות
רכובת שוניה מעל לראשינו, ואפשר לעלות לתוכו כמו
עלית... גג מעשי־בראשית שטוח, ויכולים לטיל עליו.

— לאן? — ראקיטות, כמובן. אין זאת שאלה של הוצאות. וכך מיליוון דולר אפשר להוציא על כפטור ולומר: גיבסוח, בבקשה... ו כבר תיכנו תכנית, ובבר כינסו כינוסן כדי לתלות ירח חדש בשמי... כוכב העשוּ בבית-תרישת במצ'יגאנו שבואהיאו... הוא יירח אל תור אחד הקומות העלונות של התבול כראקיטה ענקית, ובאשר יהיה במרחק מהושב מראש מכוח-המשיכה של כדור הארץ. יסתובב סביב העולם מבוקר עד ערב. כל הימים, יש אמורים מאה שנה, ויש אמורים עד אין קץ... והוא יהיה כוכב מודרני גם כל הנוחיות... יהיו עליו כל משיiri' המחק, מכונאות, עיולם והאזנה ורדיו-טלפון... ויגורו עליו חוקרים ומהנדסים אסטרונומים ומאנג'רים... ובבר חישבו, כיצד אפשר יהו לבשל שם ספל קפה, אף כי אין שם חמצן וכל של הבור תأكل את עצמה, ואת טיפת מים לא תישאר במקומה, תרי שם הכל בטול-משקל, ואדם לא יוכל להרים את ידו ירגלו כי אין מה להרים, אין משקל, ולא יוכל לשכב כי אין מה להשכיב... וכך יסתובבו במהירות של שלושין אלף קילומטרים בשעה כל יום פעם אחת מסביב לעולם..

— לשם מה? מי מעוניין בכך?

— טיפשנות. איזו שאלה היא זאת? כמובן — מיניסטריון הגבנה מעוניין בכך. וכי את יכולה לתראר לעצמך או היתרונות העצומים של ירח חדש כזה בשמות שלנו אפשר יהיה להזכיר ממנו על כל הנעשה בכלל רוחבי רוסי וטי... בלי כל הפרעה, ובאופן מתמיד!... כל תנועה חשודה, — מיד יוכל טלפון עלייה לוואשינגטונ! את מבינה אם יהיה להם ירח מוסמך שכזה, בני-אדם שוב לא יפתחו. ככלומר: המחציית האחת של בני-האדם, האמריקנים... והמחזית השניה ת策ר אוז לפחד. כי מירח כזה אפשר כמובן גם להוריד ראקיטות למיטה, ואפשר לקלוע בדיקנות מושלמת... ירח מודרני כזה הוא צורך השעה, — הקיזusk

תיכון, כולם בגימנסיה ובאוניברסיטה, שבהן אין חנוך-חינם. כל אחד מעובדינו, בכלל ענפי המפעל, שילדיו ממשיכים בHIGH SCHOOL. תיכון יהיה זכאי ליהנות מקרון או, לפחות, שווה. ושתי "תקנות" לkrone : הסכום הכלול של המל-גות שיחולק, לא יעלה על 30,000 ל"י לשנת, אלא אם כן תחולט ההנהלהacha-רת, ואף אז לא יקבל איש מן הזוכים לധנות מקרון יותר מאשר הלימוד המשמעותי המשתלם ייל'ידז. יהיה אם לא תספיק krone לכסטות את כל שכר הלימוד — במקרה שמספר הנזקקים לה יגדל — יחולק הסכום באוּפּו שווה בין כל חברי המלגות. היה לנו סיפוק מיוחד גם לייצור את krone הזאת וגם לקשר אותה בשמו של שמואל חפץ המנוח, שלא רק היה מנהל ומעצב את דרכי "מעריב" במפעל, אלא הודהות למזוגו ו- אופיו היה ידידם של כולם וידידם של כל אחד והdagah ליחיד היה בעניינו חשובה לא פחות משל הדאגה לכל המפעלים. krone החדשה תופעל עם שנת

הليمודים הקרובות.
ב) ויהודה משמחת שנייה: ידינו,
יור' הנטנו, מר עובד בן-עמי
עבר בהצלחה נתן ואם כי רב צערנו
שאינו אנתנו היום, אני שמח לבשר לח-
ברים כי הוא מתואש ותולך, ובוכל
בקרוב לברכו שוב בתוכנו, פועל ומפעיל
כדרכו מאו ימי הראשונים של "מעריב".
ומכאן שלוחה לו ברכת החלמה שלמת,
עם שומו לבית הארץ.

— אל תדברי שטויות, שם מחרבו מאי אבל לא
עד כדי כר — עיריה אין שם.
— לא נכון? אז למה הם מדברים פה תמיד כולם
שם שמנים, וכל מעשיהם כל הימים לשם שמנים?
— זה משתו אחר,athi. זה מנהג אשר כזה. כל אדם
గרויצה דבר בשבייל עצמו על הארץ, מדבר בשם שמנים.
אנשימים בכלל אינם — בני-אנוש. כולם מלאכים. אינם
יזאים דבר בשבייל עצם, אינם בונים מפעלים ולא אינם קונים
אדמות ולא אינם מיידים אבניים ולא אינם מייסדים מפלגות ולא אינם
וצרים חזיתות ולא אינם שוואפים לשלטוון — אלא לטובת
שמנים.

— מה יש לנו שטח נקי יותר?
— לא ידוע. עוד לא היה איש שם ושאל והביא תשובה
יסמכת. אך מניחים, שהשמות בהנים מאד מזה, לפ"י השׁ-
יטה התמוגגו השם מזו המשרפות שהקימה האינקויזיציה,
אתגנדרו בהשקרים אל ראי ימ' הדמים ששפכו הצלבניים,
אתעבגו על כל מלכות שהתנפלה על חברתה, ועדין לא
בעו... ועדין הם רוצים, שבני אדם יקריבו את מעט
ושרם על מזבחות אלילים יריבים, ועדין הם טובעים
יותר על הארץ למען שמי-שמים... ועדין כל רמאי וכל
כל, שאין ביכולתו להוכיח צדקתו עלי-אדמות, מגלאל
יניו כלפי שמים ואומר, כי שם ההוכחה וההצדקה...
— אולי זה גמאם להם לשמים, וזה גמאם?
— מקבל מאד על הדעת, אמרתי.

★

עכשו אני הוא שקעתי בהרהוריהם. ותקטנה עקרה
חרוי, — הפתרון שמצאה עצמה לא הגיח את דעתה.
ושהו חסר עדין...
— אתה רוצה סתום לדחותני בקש. אתה מעלים ממי
גיזה סוד...
— אמנים כן, — אמרתי. יש עוד סיבת אחת, עמוκה
ויתר, ואם תרצה: גבורה יותר...

— מה היא ? — האמת היא, בתי. שرك השמים שלך נתקלקלו. את
ולדת לדור שכזה, דזר אומלל. כאשר אני היתי בגילך
(מתי זה היה ? לפני עשרים שנה ? או אלפיים ?) עוד היו
זנים תקינים. לא הייתה בהם כל סירצה. ואפשר היה
לסמוד עליהם. ראיינו אותם, חשו אותם. מוחשיים מאד היו.
ישבנו תחת חותם ושליחנו חלומותינו אליהם. והם חזרו
אלינו — מזהירים משהי. ומבטינו תרו באופקיהם — עד
האינסוף ; והאינסוף חזר משם אל לבותינו. ותרגשנו את
עצמנו קטנים כלכך... וכל בוקר, כאשר קמנו, כאילו
משנו מעל בראשינו את גיגית המסתורין, הקורצת
לנו, הקוראת אותנו אל הבלתי-בודע, אל הבלתי-נתפס —

— ומה קרה מני אzo ?
— גם השם ירד ממרומיים. כלומר : ירד ערכם. מין
דיוואוציה. קראו את הצעית גם מעל הרקיע. איזו עוד
כל סודיות ומיסתורין. יודעים בדיק — מה זה. משחו ארצי
מאד. שטח מchia. ולא לציפורים ולשירים ולמאוויים. — כי
אם לאדם. לאדם בכלל קטנותו. לחברות תעופה, לטיסות
סוף-השבוע הלוד-זושוב. ולא מודדים שמים עוד בסרגל
האינסוט. אלא לפि „كونסטליישן“ (זו כבר מישן)
ו„סקיימאסטר“ ו„קומיט“... ; בעצם אין עוד כל אורך בשמי,
לדור זהה. הם רק מפריעים... מכשול בלתי-מודרני למעבר
מטוס-קרב ופצצות... אילולא השמיים אפשר היה להחריב
את הארץ בקלות הרבה יותר גדולה... בלחיצת כפותו אחת
הייו משלחים את הכלייה מיבשת אחת לחברתה... איד אומר
רים היום ? „צריך לבוש את מריחי האויר“... ויתכן,
שאמנם תצליחו בכך.
— איד אפשר ? הרי הם יישארו תמיד למעלה, כחולים,
גרחבים... והרי לעולם יairo בהם שם וכוכבים ?...
— אין לי כל בטעון, בתוי. מטהבר, שכאשר את תנדי,

מ-150 סדרות, לעומת 78 סדרות
בכל השנה שבערה ע"י הסוכן
על שולחן הנהלה מונחות תכניות
בות לפועלות הספרייה ושלוחותיה
החדשה. אנו מצפים לתרומות
מהן.

בזה אני מסיים את הסברי
לגביו המאוזן שהוגש לאישור האס-
לאלית ובסמך הנהנלה הגני מבקיע
את המאוזן כפי שהוגש וכו' חשב-
והפסד.
בנסיבות הבאה נצטרך להחליט ע-
הנהנלה בדבר חלוקת דיבידנדון
להודיעכם כי עודף הריווח א-
וחלוקת דיבידנדת יצורף לקרן
ובදעתה הנהנלה לנצל קרן זו
מבנהו תנטבח, מחד מגמה
את הון של הוועדת מז-
טביה צבאות

גדיל מיליאן.

„קרו-חפץ“ ל תנו |
וגבוה
ובסיכום שתי הודעות, ר
חות :
א) הבהלה הוצאה מודיעין
הקצביב מרוחיה — 30,000.
קרו ע"ש שמואל חפץ. הקב
ציבית ותשולם מדי שנה עי
הבלתיודית של ההבהלה ו
מילגות לאותם לידיו העור
האטנטיסטיות לאמניהם בחויר

אבא — אמרה הקטנה וטיפסה על ברכי, — מה קרה
לهم לשמים ? איזה מוג אוויר הוא זה ?
— לא קרה כל דבר מיוחד, בתי, — אמרתי. זרם
צפוני-מזרחי חזק התפשט מעל לאייזור-הלהץ שבמרכזו הים
התיכון וגרם להסתגנות גוש קור, הבא מן האוקיינוס האטל-
נטיק, לתוך אייזורי הלהץ הנמוד באופן שהתחבשות עננים
פמייה וטה רבינו...

סמכה געה בכוון...
— אל תדבר כמו "קול ישראל" אבא: אנו מבקשים את סליחת מאזינינו והרי כמה הודעות מסנית מפ"ס ב- רעננה נתקשנו מי מכיר מי יודע ליאו זילבי ליום ההולדת העשרה וחצ'י ונחמללה הבלובדיות... זה כל-כך טפשי.

וְאַנִי רֹצֶה לְדָעַת בְּרַצֵּי בָּזֶה...
— מה, בעצם?
— למה השמיים שבורים... כלומר: מוקולקלים..., כמו
הגג אצלו ו אצל השכנים במטבח... ומטפטעים כל הזמן...
למה הם דולסים?
בחוץ רומו רומים. הרוח ילה בחצר והסתערה וזעזה
את התריסים. והקטנה נפחדה והבטה بي בעיניהם פעורות
מאימה. כאילו הطبع התמוטט. יצא מברגיו.

★

“אני יודע,” אמרתי, “מה בתקלקל בהם בשםים,
ומי קלקל. אולי, פשוט, הם ישנים וזקניהם...
— העליה השניה?
— רוי ונשכלה וחשושים עוד יותר. הרבה יותר ממנה.”

— כן, אכן שיט האפשרות – אם להאמין לכל הספרים שהוא
על-כל פנים בימיה היא – אם להאמין לכל הספרים שהוא
שומעים עכשוויו, – עוד היו בסדר. כתולים היו ביום ובהי
רים בלילות, זוהרים קוסמים... משמע, שرك אחרי ייכון
נתקלקלו...

— איך?

— אולי כמו בגדי ישן. אפשר, יוכל אריג הרכיע לא
היה כלל כל-כך חזק, כדי שהאמינים אבותינו הקודומים.
אפשר והיה עשוי בדדק הרבה יותר... ופשוט: השתפסה..

— מירוב שימוש?

— בטח, מכל השירים שנכתבו עליו... רأית פעם את התרזותם שם חורזים עליו בספרותבו הצעירה? אפילו היה מברזל, קשה היה לו לעמוד בכך... ואולי מכל התקות שכתבו בו. כל קצרי-היד, כל חסרי-שרירים, כל בעלי מחרייה-טוב — כל אחד ואחד תקע מסמרון שלו בו, ותלה את עצמו ואת כל משאלותיושמים, כמו בכביסת לבייהם מלורדריהם גדולה... עשה את החוריםשםים...

— אתה בטוח ?
— לא. ייתכן גם להיפר. ייתכן שזה בא מזו ההפילות
הרבבות שנשלחו אל הרקיע וחזרו ללא מענה... מזו הזרוקות
הרבבות שעלו אליו מיפוי רעבים וצמאים, מגרונות נט-
בחים ונשרפים, מנדרפי החיים שבאדם... מזו הידיים הכבוי-
לות תרבות שהורמו אל על, להאחז בעוגן הישועה האחרון,
ולא נאחזו... ומזו הקללות המתות העולות מזו היקום
החרוד, המיאש, העזוב והמופקר... אפשר, וכל זה בכל-
זאת קלע איד-שהוא, ככדורים הנתקעים בקי' בטון... אפשר
זהה הוריד את הטיה מזו השמיים...
— ומה הם מתאפשרים עכשו וגוזלים ? — אמרה
הקטנה.

*

היא הרהרה קצרה, ואחרי-כזו אמרה קצרה ברוגזה :

— אבא, כל זה סתם מעשייה, סיפור בדים. אתה מהTEL بي ודאי רק כדי להעלים את האמת, והיא הרבה יותר אiomah...

— למשל ?

— אני יודעת ? איזו שערוריה, למשל. כי כל השטפו הווה עיטה רושם יותר רציני. משהו יסודי רקוב במלכוו השמיים. המצב מזכיר יותר את העיריה שלנו. אני יודעת — אולי משהו איננו בסדר בחלוקת המים. שם לעלה נשבר איתה צינור, ואין ידיעים לתקן אותו, או אין דביזים אז נתגלתה איזו מעילה גדולה... או נתגלו שם ריב ביר שטי סמכויות, וביגתיים אונחנו, האזרחים סובלים...

שְׁנִינָה הַחַדְשָׁה וְשֶׁל מַעַד יִבְבָּה

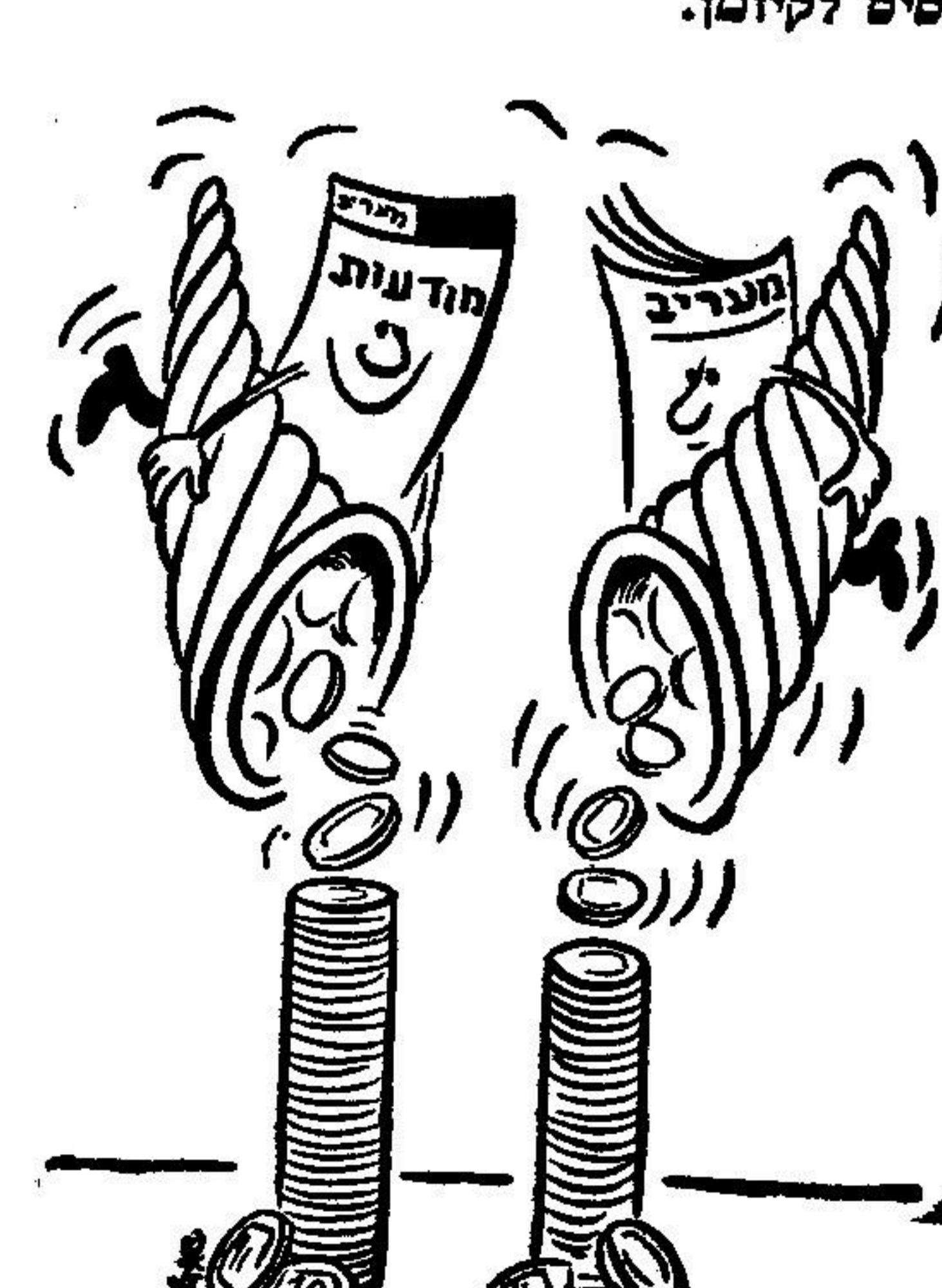
ספרית מערב

בשנת 1963 נמכרו כ-138,000 ספרים;
ב-1964 — כ-150,000 ובי"ד 1965 — כ-
170,000 ספרים. הצלחה מיוחדת הייתה
„זמן סיני“ שנמכר ב-32,000 עותקים
עד סוף 1965 ועתה מתקרב למספר של שיא
של 35,000 עותקים. כו' הייתה הצלחה
„ידען 1965“, אשר נמכר ב-14,000 עות-
וקים וכל המהדורות שהודפסה אוללה
חלוטין; הספרו של קישון „שמיניות

נאויר" נמכר ב-12,000 עותקים. גם הריווח הכספי של פועלות הספרייה גיה ראוי לשמו. כבר ב-1964 כמו בניית „ספרית מערב" וHon — „מועדון קוראי עריב בע"מ" וחברת „GBT בע"מ", לשם הפצת ספרים בסדרות, לפי עקרונו החזות. 2 חברות אלה פועלו בהצלחה וב-סוף השנה הושלמה סדרת „גדולי הציור" המופצאות ע"י מועדון קוראי עריב. זה אפואר לפי ערכו התרבותי וגם אפואל רב ברכה לפי סכומיו המשחררים. אך כיוון שטרם הושלים, יופיע במלוא היקפו במאזן של שנות הכספיים הבאה.

במחצית השנייה של 1965 התחלנו ב-הפקת „אנציקלופדיה בריטניקה", מפעל אשר כבר בראשית פועלתו הוכתר ב-

(סוף עמוד 19)
וליום חמazon מעסיקים המפעלים שלנו
317 עובדים במשכורת מלאה ולמאות
רבות נוספות של משפחות מהוות חלק-

121

לע' עזריאל קוליבן

"אל-על"

היום פותח "אל-על" פתיחה ראשית ותומכת והגיגית את השירות האווירי הישראלי הרגיל לנוסעים. אין זאת, כדי, התחלת. יותר נכון יהיה להגיד, שההגיגת הוצאה מסמנת — סוף. כלומר: סוף של תקופה נס-יונת והתחומות. סוף של ספקות והיי-טסים. ואולי גם — סוף של זילול וביטול.

כי "אל-על" פועל כבר כחברת מטרו-סימ לאומית מוה חדשים רבים, וכבר חצאו במוטסתה למלחה מלאה גנסעים את הים התיכון והגיעו לפאריס וחווו שם.

וההגיגת של היום באה בעצם רק לקביע כי — זה אפשר ר. כי כל הפkapוקים (המצדקים) שהיו בראשו, שאמרו, כי אנחנו לא נוכי לה-קם קו אוורי תקין, ולא נוכל להתחזות עם החברות הבינלאומיות הגורדיות, הסומכות כל אחת ואחת מהן, על נסזון של עשרות שנים, על "חוקה" בשוק התיאירות, על צוות של מגלים וטכנאים וティיסים מנוסים ואחרויהם אחרון על קופת ממשלחת עשייה, — כל הפkapוקים הללו נתבדו בחודשים האחרונים ונשתח עליהם ה-גולל היום באורח רשמי.

במעט שאין לך שטח, שבו התחרhot גדריה ועיקשת כל-כך — כי שטח זה של תחבורה אוירית אוריונית.

ראינו, והגענו רואים זאת, במו עין נבון. מי לא בא אליו, לכנס לו כאן דרישת-ידג' בשדרות החנייה שלנו? ב-aim אלינו שירותו של האיר של האמריקני נים, הארטפים, האיטלקים, האנגלים, הבלגים, הולנדים, השוודרים, הסקוטים, קנדיינגים, וכיו' וכיו' עד הפליפינים ועד בכל... ועוד לתקופה מסוימת לא חסרו גם קפריסין, הצ'יקוסלבאקים, דרום-אפריקנים ועוד ועוד...

כל-כך למה? — לא מפני שתגונעת התירירים אלינו גדולה כל-כך. יש מטוסים ומגינים, שהם ריקים למחצה. אלא מפני שקשר אוורי ובטיסים אויריים הם, "ה"מכשור" הפליטי והצבאי הבודק ביוור, ומכאן העקבות, שבנה ניסו (עדין מנוסות) התחזות הורות להאחו אצלנו.

קיימים הרבה אין להם, איפוא, הצדקה כלכלית, והם מפסידים על הקשר לישראל סכומים הגונים. אַל-על-פי-כן הם מקימים את הקווים האלה, — יש תקציב "בטחון" אירשם, המכשה את הגרעון.

והיתה ספל רב, אם בתנאים כאלה יכולנו אנגן לעמוד בהתחרות אדירה בזאת, מול פני הסיווע הניתן לריבינה, והיו, מהחלה הדברים, קטני-אמונה שאמרו, כי לא נוכן, והם ייעשו למשרדי-החברה לקופץ, על אחת הצעות הרבות, שבזהו קלמו לנו ורים בתכניות של, "שותפות". הם יתנו את המטוסים. הם יתנו את הטיסים. הם יתנו את הצוות, הם יתנו את הכספי — ואנו ניתנו רק את השם ונרכ... ויה...

ושרי-החברה, קגה את עולם, בזעה שזרחה את כל ההזדמנויות המקסימיות הללו. כי זכר את אשר עשה לנו עמלך בצר לנו, כאשר היו זקנים בכאייר לנישמה בחרם מזרם ימי ויבש-תיל לחברות התעופה הלאו, המומינות היום באדריבות רבה כל-כך במודיעין מיהם את אוורי-ישראל, זכרנו וכרכנו, כיצד א. ג. כאשר באות הפטינו בהן, כולן לא היו... זכרנו, כיצד א. צרי... כים היו להטיס את אנשינו ואת נש... לנו... וברור היה, כי אם היה, "סיבוב שיין" או שוב ערבים מתנפחים יアイימו בחרב ובבלוקדת. — כל חברות תעופה הללו, וכל ה"שותפותים" הללו, שוב יסתלו ויעברו אותנו לאנחות...

ובירור היה לשרי-החברה, כי על אף קשיי התחרות העצומים, מן ה-חכרה לנו, במצבונו הפליטי והבטוח ני, שהחיה לנו חברת תעופה שהיא שלנו, כולה שלנו, ואך ורק שלנו.

והדבר הצליח —
הצלחה יוצאה מכם הכלל.
(מעריב) — 18.12.49

1949

1965

אל-על נתיבי אויר לישראל

